

KSK-notat nr.: 44/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Fjellkraft AS/Larsbergelva kraftverk		
Fylke/kommune:	Troms/Storfjord		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Steinar Pettersen	Sign.:	
Dato:	25 APR 2014		
Vår ref.:	NVE 200707254-41 ksk/stp		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til å bygge Larsbergelva kraftverk i Storfjord kommune, Troms fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	11
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	16
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	25
NVEs vurdering	31
NVEs konklusjon	36

Sammendrag

Fjellkraft AS søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Larsbergelva kraftverk i Storfjord kommune i Troms fylke.

Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 16,7 km². Middelvannføringen er beregnet til 0,5 m³/s, og omsøkt maksimal slukeevne er 1,19 m³/s, som tilsvarer 240 % av middelvannføringen. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 40 l/s. 5-persentilene for sommer- og vintervannføring er estimert til henholdsvis 156 l/s og 22 l/s. Det er forutsatt at det skal slippes en minstevannføring på 40 l/s hele året. Planlagt installert effekt er på 3,7 MW. Kraftverket vil utnytte et fall på 376 m mellom inntak på kote 380 og kraftstasjon på kote 4. Det er også presentert et alternativ (alt. 2) med inntak på kote 400 med kraftstasjon på samme sted.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,4 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt av Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Storffjord kommune er positiv til utbygging av Larsbergelva kraftverk, og det er også i samsvar med kommunedelplanen for småkraftverk. Reindriftsforvaltningen og reinbeitedistriktet går imot en utbygging av Larsbergelva. Fylkesmannen peker særlig på at det i søknaden er mangelfullt gjort rede for verdiene som blir berørt, og hvilke konsekvenser en utbygging dermed vil få.

I en totalvurdering av det omsøkte prosjektet legger NVE vekt på at en utbygging av Larsbergelva vil ha uheldige konsekvenser for reindrift pga. inngrep og forstyrrelser i et vårbeiteområde/kalvingsland. En utbygging vil også redusere landskapsverdier i området, bl.a. knyttet til fosser. Vurderingene gjelder både ved en isolert vurdering av søknaden, men også i forhold til samlet belastning på reindrift og landskap i en større sammenheng. For alternativ 2 foreligger det ikke tilstrekkelig med opplysninger til at NVE kan fatte positivt vedtak.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, mener NVE at ulempene av det omsøkte tiltaket er større enn fordelene, og at kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE avslår søknaden fra Fjellkraft AS om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Larsbergelva kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Fjellkraft AS, datert 28.06.2007 (endelig søknad forelå 31.03.2008 uten datert søknadsbrev):

Fjellkraft AS ønsker sammen med grunneierne, å utnytte deler av vannfallene i Larsbergelva i Storffjord kommune i Troms fylke til kraftutbygging, og søker herved om følgende tillatelser for gjennomføring av tiltaket som nevnt under:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Larsbergelva kraftstasjon*
- å bygge overløpsdam i Innerlarsbergelva på ca. kote 380, og inntak med stengeanordninger i Forranestjernet på HRV ca. kote 380. LRV legges 1 m lavere. (Forranestjernet er foreslått navn etter Forraneset i Storffjorden)*
- å overføre vann i feltet fra Ytterlarsbergelva (nordre) via Ytterlarsbergelva (indre) til Innerlarsbergelva*

2. Etter energiloven om tillatelse til

- bygging og drift av Larsbergelva kraftverk, med tilhørende kraftkabel som beskrevet i søknaden.*

Larsbergelva kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	16,7	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	15,6	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	29,8	
Middelvannføring	m ³ /s	0,50	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,040	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,156	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,022	
KRAFTVERK			
Inntak	Moh.	380	
Avløp	Moh.	4	
Lengde på berørt elvestrekning	m	1700	
Brutto fallhøyde	m	376	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,801	
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,19	
Slukeevne, min	m ³ /s	0,12	
Tilløpsrør, diameter	mm	650-850	
Tunnel, tverrsnitt	m ²		
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1200	
Installert effekt, maks	MW	3,692	
Brukstid	timer	2280	
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,99	
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,43	
Produksjon, årlig middel	GWh	8,40	
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr	28,2	
Utbyggingspris	kr/kWh	3,36	
Larsbergelva kraftverk, elektriske anlegg			
GENERATOR			
Ytelse	MVA	4,10	
Spenning	kV	6	
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	4,10	
Omsetning	kV/kV	6/22	
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	km	0,5	
Nominell spenning	kV	22	
Luftlinje el. jordkabel		jordkabel	

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 30.10.2008 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen og grunneierne. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Storfjord kommune vedtok i kommunestyremøte 27.06.2008 følgende i sak 0081/08:

"Storfjord kommune anbefaler bygging av kraftverk i Larsbergelva. Storfjord kommune krever at adkomsten til anlegget i anleggsperioden blir avklart og gjennomført på en god måte. Utbygging har lite eller ingen miljømessige konsekvenser."

Kommunens driftsstyre fremmet følgende innstilling:

"Storfjord kommune går mot bygging av kraftverk i Larsbergelva inntil noen vesentlige forhold er avklart. Hensynet til reindrifta har vært et vesentlig moment. Området ved disse elvene og Larsberg tjernet er viktige områder for reindrifta og dette må det tas hensyn til. Uklare opplysninger i konsesjonssøknaden om tiltak i anleggsperioden som veier og atkomst, samt terrengskader er tillagt stor vekt ved avgjørelsen. Det stilles i alle fall krav om godkjent reguleringsplan før igangsetting av tiltaket.

Kommunen er imidlertid åpen for ny behandling om hele rørgata graves ned og atkomsten til anlegget i anleggsperioden blir avklart og gjennomført på en god måte. Plan for hvordan en skal unngå terrengskader i forbindelse med overføring av vann fra Ytterelva utdypes og synliggjøres.

Storfjord kommune vil stille krav om at det utarbeides reguleringsplan for området."

Søknaden ble behandlet på nytt i kommunens plan- og driftsstyre 22.03.2011:

" ...

Tiltaket er i utgangspunktet i henhold til kommunedelplanen for småkraftverk i Storfjord kommune der Larsbergelva er satt i kategori 4 – Lite konflikt – trolig realiserbart forutsatt lønnsomhet.

Kommunedelplan for småkraft må sees på som et "mulighetsdokument" og gjeldende tiltak må sees i sammenheng med innvilget søknader, søknader til behandling og innkomne søknader som ennå ikke er behandlet. Det må gjøres en totalvurdering i forhold til samtlige søknader i forhold til en totalbelastning før nye konsesjoner gis.

Kommunen har for øvrig følgende innspill:

I konsesjonssøknaden viser en til at dette alternativ 2 vil være best økonomisk og mer skånsomt for terrenget en valgte alternativ. Begrunnelsen for at en ikke velger dette alternativet grunngis med at det involveres flere grunneiere. Det står ikke nærmere hvorfor ikke dette alternativet er vurdert. Dette burde komme fram av søknaden. Er dette alternativet best totalt sett i forhold til miljø og økonomi så bør det vurderes.

I forhold til valgt alternativ:

Kommunen kan forstå at tiltakshaver av kostnadsmessige grunner velger å legge rørtrasee oppe i friluft. Kommunen vil imidlertid påpeke at dette er et tiltak som skal drives over lang tid og

hensynet til biologisk mangfold, uberørt natur, landskap og andre forhold bør veies tungt. En bør derfor se på traseevalg og utforming (tunell – overdekking) som er mest mulig skånsom. Det gjelder spesielt for fjellpartiet og øverste del med skrint jordsmonn. Disse områdene er spesielt sårbar og eksponerte i forhold til inngrep.

En bør videre vurdere om kraftstasjonen bør legges ovenfor E6. Dette vil være gunstig i forhold til opplevelsen av elva ved fjorden og ved vegen. I tillegg vil ikke tiltaket komme i konflikt med byggeforbudet i strandsonen. Tiltakshaver bør videre samarbeide med eier av hyttefelt for å finne gode fellesløsninger.

Kommunen ser det som fordelaktig at tiltakshaver ikke ønsker å anlegge veg helt opp til inntaksdammen da dette ville ført til et betydelig større inngrep.

Det kommer ikke fram av søknaden om Røykeneselva vil bli berørt og i tilfelle hvor sterkt den vil bli berørt ved etablering av kraftverk. Det er markert inn som "vannveg" på kart, vedlegg 1, men det kommer ikke godt fram i søknaden om den vil bli berørt. Søknaden påpeker videre at elva går igjennom et verna område og det bør derfor komme fram i hvor stor grad denne elva blir påvirket.

Tiltaket er ikke i henhold til Storfjord Kommuneplans – Arealdel og tiltakshaver må søke om dispensasjon for bygging og drift av Larsbergelva kraftverk. En eventuell dispensasjons – søknad kan først behandles etter gitt konsesjon, i forbindelse med høringsforslag - detaljplan. Rørtrase går gjennom reguleringsplanen ved Forraneset. Et eventuel tiltak vil kreve reguleringsendring på denne planen.

Driftsstyret ønsker å bemerke at det ikke er samsvar mellom vedlagt kart og konsesjonssøknad i forhold til:

- Det forutsettes at Røykeneselva ikke blir berørt.
- Ny vei er lagt lenger opp enn kote 200 som beskrevet i beskrivelsen.
- Minste vannføring i ytre Larsbergelva er uklar.

Ellers viser kommunen til tidligere tilleggsvedtak for kommunedelplanen for småkraftverk:

1. Storfjord kommunestyre vil legge vekt på at utbyggingen samordnes og gjennomføres "klyngevis" av grønne/gule/blå områder mens røde områder skal skjermes. Men alle mulige utbygginger i et område/"klynge" må vurderes samlet i forhold til negative konsekvenser før tillatelse til ett anlegg gis.
2. Utbyggingen av småkraftverk må ses i sammenheng med utbygging og forsterking av eksisterende kraftlinjenett i kommunen. Netteieren må derfor samordne sine utbygginger og forsterkinger av kraftledningsnettet i samråd med utbyggerne av småkraftanlegg.
3. Rørgater må som hovedregel nedgraves i terrenget.
4. Veianlegg som utbygges i forbindelse med småkraftanlegg er en ressurs for grunneiere og andre rettighetshavere i forbindelse med uttak av skogsvirke og annen næringsvirksomhet. Det bør opprettes avtaler mellom partene om rettighet til framtidig bruk av disse veiene i områder hvor det er skogressurser.
5. Innspill fra Troms Fylkeskommune, kulturetaten tas til etterretning. Kommunestyret vil imidlertid presisere at kommunedelplanen for småkraftverk vil bli etterfulgt av konsesjonssøknad for det enkelte småkraftanlegg. Storfjord kommunestyre krever at både kjente

og ukjente kulturminner m.v. må bli utredet som en del av konsesjonssøknaden for det enkelte anlegg. Dette gjelder også samiske kulturminner.

6. Biologiske konsekvenser i forhold til fiske og planter må kartlegges grundig før tillatelser gis. Videre må andelen av "urørt" natur totalt i Storfjord vektlegges i vurderingene."

Fylkesmannen i Troms har sendt høringsuttalelse i brev datert 23.6.2008. Fylkesmannen oppsummerer sin uttalelse slik:

"Det er ikke ønskelig at Larsbergelva bygges ut av hensyn til inngrepsfrie arealer og landskap. Inngrepene kan også få større negative virkninger på friluftsliv enn beskrevet.

Det må utføres tilleggsutredninger av fuglefaunaen ved Forranestjern før endelig uttalelse kan gis.

Det må også utføres tilleggsutredninger av fisketomme tjern i området.

Den foreslåtte minstevannføringen i Innerlarsbergelva vil være akseptabel mhp biologisk mangfold.

Hensyn til hekkende rovfugl tilsier at det i en eventuell konsesjon ikke må tillates anleggsvirksomhet i tidsrommet 1. april til 30. juli."

Reindriftsforvaltningen i Troms har sendt uttalelse i brev av 27.06.2008:

"Berørte reinbeitedistrikt Helligskogen har gitt egen uttalelse der de går i mot omsøkte utbygging. Kopi av uttalelsen følger vedlagt.

Reinbeitedistriktet viser til at utbyggingen skjer i et viktig vårbeiteområde som også brukes under kalvingen. Området har også viktig funksjon som vinterbeite enkelte år dersom beite i høyfjellsområdene blir låst.

Fra Reindriftsagronomens side vises det til at det i løpet av de siste årene er fremmet søknader om konsesjon for bygging av en rekke småkraftverk i Troms. Det er foreløpig svært få slike kraftverk som er utbygd. En har derfor ikke samlet erfaringer fra hvordan slike inngrep vil påvirke berørte reindriftsnæring.

I forbindelser med slike utbygginger må det nødvendigvis anlegges veger inn til områder hvor det skal bygges demninger og inntak. Dette vil medføre at en "åpner" områder som fra før har vært uberørt av inngrep. For reindriftsnæringen er det stadig viktigere å ivareta sammenhengende områder som er uberørt av inngrep. Bygging av veger vil være et irreversibelt inngrep. Selv om veger som blir bygd i nevnte forbindelse eventuelt vil være stengt for allmenn ferdsel vil slike restriksjoner ikke alltid være like lett å håndheve.

Veger som blir anlagt i forbindelse med utbygging av småkraftverk er etter Reindriftsagronomens vurdering det inngrepet som i denne sammenheng kan medføre mest ulemper for berørte reindriftsnæring.

Anlegg av småkraftverk representerer en "bit for bit" utbygging av reinbeiteområdene. Det økende antallet slike saker burde medført krav om en overordnet plan for utbygging av småkraftverk for eksempel på fylkesnivå. Gjennom en plan kunne en foreta en samlet vurdering av konsekvensene også for reindriftsnæringen.

Med bakgrunn i nevnte forhold og den negative uttalelsen fra Helligskogen rbd. vil Reindriftsagronomen gå i mot at det gis tillatelse til bygging av Larsbergelva kraftverk.

Uttalelsen er gitt i medhold av Områdestyrets fullmakt gitt i sak ST 01/08."

Sametinget har i brev datert 04.09.2008 sendt følgende uttalelse:

"Det er ikke gjort registreringer av samiske kulturminner i det aktuelle området. Ut fra en landskapsmessig vurdering, og med bakgrunn i kildematerialet, vil det være potensiale for reindriftssamiske kulturminner som teltplasser og gjerdeplasser på fjellplatået der det er planlagt dam og nedgravd rørledning. Både på grunn av den lange saksbehandlingstiden fra vår side, samt manglende ressurser, kommer vi allikevel ikke til å melde befarings i saken. Sametinget har derfor ingen merknader til den foreslåtte reguleringsplan.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Kulturetaten, Troms fylkeskommune omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kral.) 5 8 og 9. Vi forutsetter at dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. § 3 og 6."

Statens vegvesen har sendt brev datert 27.06.2008:

"I forbindelse med etableringen av kraftverket vil det bli økt trafikk vis E6. det fremgår ikke av de tilsendte papirene hvordan tilknytning og trafikk over E6 tenkes løst i anleggsperioden eller driftsperioden. Vi ber om en snarlig tilbakemelding om hvor stor mengde trafikk som ventes i begge periodene.

Det tenkes også etablert en avkjørsel fra E6 ned til stasjonen og fra E6 og 200 m oppover. Dette må det søkes om i eget skjema som følger vedlagt.

Når det gjelder plassering av kraftstasjonen minner vi om byggegrensen på 50 meter fra veg."

Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum, som i denne sammenheng vurderer forhold til ev. kulturminner under vann, uttaler i brev av 30.07.2008 at de ikke har merknader til søknaden.

Ishavskystens Friluftsråd har i brev datert 06.12.2010 gitt følgende uttalelse til flere småkraftsøknader i Storfjord:

"...

De omsøkte konsesjoner må sees i sammenheng med at det er planlagt utbygging av alle vassdragene rundt Storfjorden. I alt er det snakk om et 30-talls elver som i sum vil innebære massive inngrep. NVE har ikke lagt opp til en helhetlig vurdering av elver i samme vassdragsregion, men forholder seg til søknader om utbygging etter hvert som de kommer. Sumvirkningene av de mange inngrepene er ikke utreda, verken for naturen, landskapets kulturhistoriske betydning, for folkehelsa eller kommunens omdømme som reisemål.

Det er ikke gjort en utredning av 0-alternativ for Storfjorden som resipient og landskap. Kravene i Vanndirektivet i konsesjonssaker, der bl.a. hovedmålet er å sikre god miljøtilstand (tilnærma naturtilstand) i vatn, både vassdrag, grunnvatn og kystvatn må ivaretas.

De omsøkte vassdragene er del av et eventyrland. Det handler om opplevelsesverdier av internasjonal interesse, med stort kultur- og naturmangfold. Det bør de behandles som. Dersom

man skal legge vekt på Storfjord som besøksmål for friluftsliv og naturbasert turisme, bør NVE ikke tillate de omsøkte utbyggingene.

I og med at det i dag ikke er behov for å forsyne Tromssamfunnet med mer kraft, kan vi ikke se at det foreligger noen samfunnsmessig begrunnelse for å tillate noen av søknadene. Det kan ikke anses som forsvarlig med en forhasta søknadshandtering i et landskap som dette og med manglende kartlegginger og beslutningsgrunnlag.

Friluftsrådet vil med begrunnelse gitt her, samt i vedlagte notat om Opplevelsespotensialet i Storfjordlandskapetets natur- og kulturarv, be NVE om å avslå de aktuelle søknadene, sekundært utsette beslutning til de pågående planprosesser er sluttført og de etterlyste vurderinger er foretatt,.

Omfang

NVE har i 2004 vurdert potensialet for vannkraft, og Storfjord kommune har i 2008 latt utarbeide en egen kommunedelplan for småkraftverk. Rundt 30 elver i Storfjord kommune er vurdert som aktuelle for kraftutbygging. Noen er alt vedtatt, noen er under behandling og andre ligger i kø eller kommer seinere. På 70-tallet ble det etter mye motstand og lang planlegging, foretatt store reguleringer i Govdajávri og Riehipjávri, noe som medførte store endringer både i Skibotn- og Signaldalsvassdraget.

Vassdragene som drenerer ut i fjordlandskapet innenfor fjordterskelen mellom Elvevoll (Stállugárgunjárga) og Elsnæs/Salmenes (Čoalmminjárga) har stor betydning for fjordsystemet. Dalene og elvefarene fra Skibotn (Ivgobáhta) til Oteren (Čavkkos) er spesielle.

De nye utbyggingsplanene vil representere betydelige inngrep i fjordlandskapet Storfjorden.

Vår uttalelse gjelder samtlige søknader fordi disse angår vassdrag i det samme fjell- og fjordlandskapet og har mange felles kvaliteter som blir berørt av evt. inngrep. Søknadene må derfor sees samla. Vi beklager at Mortendalselva og flere, løsrevet fra sammenhengen i landskapet og basert på et mangelfullt beslutningsgrunnlag, er godkjent utbygd.

Manglende innspill og medvirkning

Som tilsatte i NVE selv har kommentert overfor oss, har NVE fått svært få høringsuttalelser i sakene i regionen. Dette har NVE valgt å ta til inntekt for at man har små verdier.

Det er ikke tilfelle. Folk flest har et nært forhold til elvene, og det er mange forklaringer for tilsynelatende liten interesse. Dels har det vært en total mangel på offentlig debatt, dels er antallet saker så stort at folk føler seg maktesløse. Det har dessuten oppstått latente stemninger innad i bygdelagene mellom motstandere og tilhengere av utbygging av elvene. I Troms må vi vektlegge at det ikke fins etater og organisasjoner som har kapasitet til å håndtere denne sakstypen og den saksmengde som pågangen fra kraftbransjen innebærer.

Avmakt blir et demokratisk problem. Først nå er det blitt offentlig oppmerksomhet og debatt. Heretter kan medvirkning bli et reelt tema.

Naturmangfold og landskapsverdier

Det foreligger ingen samla kartlegging og gjennomgang av verdiene knytta til vassdragene og fjorden. I Storfjord pågår det tre prosesser som skal være ferdigstilt i løpet av 2011:

Kystsoneplanen for kommunene rundt Lyngen

Reiselivsplan for kommunene rundt Lyngen

Kartlegging og verdivurdering av friluftsområder i Troms

For samtlige er vassdragene og levende fjordlandskap en sentral premiss og fellesressurs.

Det vil være meget uheldig dersom det nå tas beslutninger som forutsetter inngrep og endringer i dette ressursgrunnlaget, før disse prosessene er slutført.

I og med at det ikke foreligger uavhengige samla vurderinger om kulturminner, landskap, natur og friluftsliv, kan vi ikke si noe presist utover at området har stor verdi og potensiale for allsidig friluftsliv og reiseliv basert på natur- og kulturmiljø. Storfjorden har mange brukere fra langt utenfor lokalsamfunnet og landets grenser. Dette har sammenheng med strategisk beliggenhet, gunstig klima, allsidig topografi og interessant historie.

Utover dette vil vi framheve tema vi som er helt essensielle for beslutninger hvorvidt man skal tillate varige inngrep i området eller ikke. Det er sentrale tema i omfattende prosjekter vi har planlagt å arbeide med over lang tid. Vassdragslandskapet er en ramme rundt disse funksjonene, og Både enkeltutbyggingene og sumvirkningene av planlagte utbygginger vil redusere områdets attraksjon, slik at det de neppe blir interessant å gå inn dette som planlagt.

Mangelfullt beslutningsgrunnlag

Konsesjonssøknadene er ikke tilstrekkelig utreda, og det foreligger ikke et godt nok beslutningsgrunnlag. Det er behov for dokumentasjon og egne konsekvensvurderinger om:

- *De kulturhistoriske verdiene tilknytta anleggene i Lyngenlinja og Frøyanlegget. Det må foretas registreringer av denne kategorien kulturminner i Norddalen, Midterdalen, Sør-dalen og Kitdalen, samt i Signaldalen, Parasdalen og Stordalen før det foretas beslutninger om inngrep.*
- *Verdien av de gamle ferdselsvegene og fjord- og vassdragsnaturen i Nils Aslak Valkeapääs og Qvigstads kjente verk om samiske tradisjoner.*
- *Visualisering av kvalitetene i landskapet.*
- *Sårbare fjord- og høyfjellslandskap*
- *Landskapets verdi for sport, friluftsliv og naturturisme*
- *Geologi – både i forhold til turisme og flom- og skredproblematikken Geologer ved UiT har bedt NVE om å ikke godkjenne utbygging av kraftverk i regionen.*
- *Sumvirkningene de mange planlagte inngrepene med endra vassføring vil ha overfor naturmiljøet i fjorden, spesiell innafor Salmenes og i elvedeltaet Mælen - Kvesmenes.*
- *Sumvirkningene for trivsel og folkehelsa og redusert omdømme som attraktivt reisemål.*

Selv om det i noen fagutredninger framheves stor konflikt til landskap, konkluderer alle konsekvensutredningene med at brukerinteresser/friluftsliv ikke vil bli påvirket i særlig grad, og at fordelene ved utbygging er større enn skadene og ulempene. Det er direkte misvisende.

Kraftutbygginger vil innebære omfattende tekniske inngrep med reguleringer, overføringer, inntak, demninger, rørgater, kraftstasjoner, veger, tippdeponier og nettilknytning, og med tilhørende endringer av vassføring og hydrografi i resipienten. Dersom det blir gitt klarsignal for utbygging av mange elver i samme område slik bildet ser ut på NVEs hjemmeside, vil attraksjoner bli sterkt berørt og opplevelsesverdiene tilsvarende redusert.”

...

Det er til uttalelsen lagt ved et notat med tittelen ”Notat RS desember 2010 – Opplevelsespotensialet i Storfjordlandskapets natur- og kulturarv”, som ikke gjengis her:

Troms Kraft Nett AS skriver følgende i brev datert 01.07.2008:

"Fjellkraft AS har på vegne av rettighetshavere signalisert interesse for utbygging av småkraftverk ved Larsbergelva i Storfjord kommune. Troms Kraft Nett AS har undersøkt forholdene vedrørende tilknytning av småkraftverket til distribusjonsnettet. Resultater fra undersøkelsen er beskrevet i "Tilknytning av småkraftverk i Storfjord, revidert versjon sist oppdatert 18.7.2007". Dokumentet er tidligere oversendt NVE.

Gjør oppmerksom på at undersøkelsen baseres på realisering av meldte kraftverk. Endring vedrørende antall kraftverk og sammenlagt ytelse, vil medføre endrede forutsetninger og konklusjon i forhold til nødvendige forsterkningstiltak ved nettilknytning.

....."

Helligskogen Reinbeitedistrikt har i brev datert 20.05.2008 sendt følgende uttalelse til Reindriftsforvaltningen i Troms:

"Helligskogen Reinbeitedistrikt går fortsatt imot utbygging av Larsbergelva kraftverk. Vi kan ikke gi bort våre kalvingsplasser til kraftverk og vårbeiteområder der det er gode vinterbeiter når det låser beitet oppe på høyfjellet.

..."

Helligskogen Reinbeitedistrikt v/Advokat Geir Haugen har sendt brev til konsulenten for utbyggingen, SWECO. Brevet er datert 16.10.2007, og ble ettersendt til NVE fra adv. Haugen den 28.09.2011:

"Undertegnede er engasjert av Helligskogen reinbeitedistrikt til å ivareta deres interesser i ovennevnte sak.

I Helligskogen reinbeitedistrikt er det helårsbeite, og det innebærer at det ikke er eksakte grenser mellom de forskjellige beiteområdene. I det aktuelle området er det godt kalvingsland i de flate skråningene, hvor reinen også av og til beiter om vinteren.

Spesielt pga. de mange inngrep som reinbeitedistriktet har vært utsatt for gjennom mange år, og det kan her nevnes kraftutbygging, forsvarsanlegg, vintercamping, flere hyttefelt samt snøscooterkjøring, kan ikke reieneierne akseptere flere inngrep. Situasjonen er den at en befinner seg over den terskel som folkerettens urbefolkningsvern setter, og jeg viser i denne forbindelse spesielt til den praksis som FN's menneskerettighetskomité følger når det gjelder anvendelsen av FN's konvensjon som sivile- og politiske rettigheter av 1966 art. 27. Denne konvensjon er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven av 1999, og er på et høyere trinn en vanlig norsk lov.

For at myndighetene skal ha et tilstrekkelig grunnlag for å kunne vurdere om forannevnte terskel er overskredet, må reinbeitedistriktets totale situasjon i forhold til inngrep analyseres. Det må således foretas svært omfattende konsekvensutredning. Jeg viser for så vidt til forskrift om konsekvensutredning vedlegg 2, hvor det fremgår at det i reindriftssaker skal vurderes betydningen av tidligere inngrep i området.

Hvis en slik omfattende konsekvensutredning skal utføres på en faglig forsvarlig måte, må det være personer med god faglig innsikt i reindriftsnæringen som utfører denne. I forbindelse med planer om et hytteområde i Brennfjell er Asplan Viak avdeling Karasjok engasjert, og jeg vil se det som hensiktsmessig at dette firma også står som for konsekvensutredningen i denne sak. Imidlertid er det et krav at det også deltar en med erfaring og innsikt i praktisk reindrift, og det foreslås reieneier Inge Even Danielsen, 7370 Brekkebygd, som bl.a. har vært engasjert av

Forsvarsbygg i forbindelse med planene om sammenbinding av Mauken og Blåtind skyte- og øvelsesfelt.

Jeg vil understreke at det vil bli påstått saksbehandlingsfeil, hvis det gjennomføres en konsekvensutredning som bare tar for seg de snevre virkningene i det aktuelle området. I og med at reinbeitedistriktet ikke vil akseptere inngrepet i det hele tatt, ser jeg liten grunn til å gå inn i detaljer når det gjelder hva som medfører skadevirkninger for reindriften. Imidlertid er det klart at bygging av en vei i dette området er svært skadelig for reindriften, både pga. direkte beitetap og ikke minst at en får økt ferdsel opp i området med de forstyrrelser det kan medføre. Videre er det klart at rørledninger som ikke er nedgravd vil innebære en sperreeffekt for reinen."

Hans Pedersen har 04.05.2008 sendt følgende høringsuttalelse:

"Som privatperson er det en del punkter i konsesjonssøknaden, som åpenbart er tatt fra løse luften. Bl.a. er det skrevet at området ikke har betydning som turområde - Det er etter min erfaring feil. Området blir brukt til rekreasjon og høsting. Videre står det at det i området hekker 2 rødlistede arter i området. Hvis søker hadde gjort et grundigere arbeid, så ville de gjort funn av flere arter. Området er i høyeste grad blitt spart for unødvendig/ ulovlig motorferdsel p.g.a terrenget - men ved en etablering av ryddet vei og rørgater vil det 100% sikkert bidra til uønsket motorferdsel i området. Det vil bli brukt som et "springbrett" til å bevege seg i området med bl.a. snøskuter - og det i et område hvor motorisert ferdsel til nå har vært fraværende. Dette er et omfattende og alvorlig inngrep i et urørt område som til nå er brukt av turfolk og utmarksnæringer. Videre har Larsbergfjellet de siste årene blitt brukt av turister og turfolk som kjører Offpiste i skisesongen. Dette er en gryende økobasert næring og har etter min mening et større potensiale enn et stort hull fylt med vann som kun genererer inntekter til et A/S lokalisert langt unna Storfjord."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i e-post/brev datert 23.10.2008 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

".....

Kommentarer til uttalelse fra Reindriftsforvaltningen i Troms

Vi forstår utmerket godt at det kan oppstå ulemper for reindriftsnæringa, da spesielt under anleggsarbeidet. Disse ulempene kan vi langt på vei kompensere for ved avbøtende tiltak. Vårt forslag er å ta næringa med på råd slik at en tilpasser de enkelte anleggsfasene i forhold til sårbare faser av reindrifta.

Det uttales fra Helligskogen Reindriftsforvaltning at en ikke kan gi bort kalvingsområder/beiter. Her kan vi berolige med at bruken av området ikke vil bli forandret. Reindrifta vil ha alle de rettigheter de tidligere har hatt. Den del av myra som blir oppdemmet vil om vinteren ha fast isdekke som ikke vil medføre noen fare for reinen.

Til Reindriftsforvaltningen i Troms vil vi kommentere at det er lite ferdsel i omsøkte område i dag. Anleggsvei vil bli behørig stengt for allmenn ferdsel. Ferdsel i forbindelse med drift er en eller to ganger per år.

Erfaringen fra norsk kraftutbygging er at bomveier ikke misbrukes.

Når det gjelder påpekningen om mangel på helhetstenkning kan vi opplyse at Storfjord kommune har utarbeidet en "Småkraftplan". I denne planen er alle vannkraftprosjekter i kommunen vurdert og rangert i forhold til miljø. Kan nevne at Larsbergelva i "Småkraftplanen"

er kategorisert som et grønt anlegg. Med andre ord et prosjekt hvor de miljømessige konsekvenser er vurdert til lav konsekvens.

Kommentarer til Troms Kraft Nett AS

Troms Kraft Nett AS har i sin uttalelse vist til "Tilknytning av småkraftverk I Storfjord, revidert versjon sist oppdatert 18.07.2007. Analyserapporten omhandler 13 småkraftverk. Fra sammendraget siterer vi: Larsbergelva kraftverk kan tilknyttes dagens nett uten noen nettinvesteringer. Det vil heller ikke være behov for styring av reaktiv produksjon.

Kommentarer fra Sametinget

Sametinget er invitert til forundersøkelser i Larsbergelva. Fjellkraft har på vanlig måte foreslått å dekke de kostnader dette måtte medføre. I deres brev av 04.09.2008 beklager de sen saksbehandling og manglende ressurser, men gjør oppmerksom på at det kan finnes kulturminner i området. Gitt at det blir utbygging vil vi før anleggsarbeidet starter opp invitere saksbehandler Inga Malene Bruun slik at påpekte forhold blir ivaretatt.

Statens Vegvesen

Vi har merket oss at Statens Vegvesen ønsker oppgitt økt trafikkmengde og at kraftstasjonen skal plasseres min. 50 meter fra E6

Kommentarer til uttalelse fra Fylkesmannen i Troms

VEDR. INNGREPSFRIEAREALER OG LANDSKAP

Sweco Norge AS som er vår rådgivende ingeniør for prosjektet har animert dam og inntaksmagasin (før og etter) oppe på Forranestjern og det er vist i konsesjonssøknaden i konsesjonssøknaden (vedlegg 10). Terrenginngrep i anleggsfasen vil så lagt som mulig skje på det areal som blir neddemt, slik at det ikke vises etter oppdemming. At INON per definisjon blir påvirket kan vi ikke avbøte. Vi vil likevel presisere at det er et bortfall av 1,87 km² som har status som villmarkspregede område og ikke 3 km². Det resterende bortfallet av sone 2 og endring av sone 1 til sone 2. Verdisettingen av landskap i området er satt til B; altså representativt for regionen—ikke unikt. Vår kommentar er at det er i størrelsesorden og kun ett av dem vil bli berørt av dette prosjektet.

Dersom vi skulle foreta en undersøkelse av artsinventaret i disse vannene så ville dette sprengte alle økonomiske rammer innenfor hva veileder for bygging av småkraftverk skisserer. Vi kan ikke se at en utredning av fisketomme tjern i området er relevant for saken i dette tilfellet.

VEDR. HEKKENDE ROVFUGL

En tar til etterretning at anleggsarbeide ikke må forekomme i tidsrommet 1.april—30.juli. Nå er det slik at reirplassering av rovfugl ikke oppgis grunnet vernet og at en derfor ikke kan vurdere hvorvidt påvist reirplass ligger innenfor en km. rute eller 10 km. rute. Forutsatt at vi får konsesjon vil vi forplikte oss til å foreta en feltundersøkelse som påviser reirplass for hekkende rovfugl og at vi følger de pålegg som blir gitt av ornitolog, både med hensyn til fredet tidsperiode og nødvendig avstand til reirplass. Dette fordi at de ulike rovfugler har ulik følsomhet med hensyn på forstyrrelse.

VEDR. FRILUFTSLIV

I dette fjellområdet med en rekke små vann kan vi ikke se at friluftslivet skulle bli skadelidende på noen måte. I og med at området er i ferd med å bli et populært hytteområde, kunne vi tenke oss å bidra med merking slik at oppgatte stier som kan bli skadelidende vil kunne bli

kompensert. Forlengelsen av veien fra hyttefeltet vil bli utstyrt med bom slik at ferdselen med motoriserte innretninger ikke vil øke. Vi oppfatter også Fylkesmannens kommentar uklar på dette punktet. Fylkesmannen forklarer per telefon (19.09.2008) at det vises til at hyttebyggingen vil få større negative virkninger. Vi ser en utredning i forhold til hyttebyggingen som lite relevant for denne saken. Fylkesmannen krever heller ikke dette.

Kommentarer til uttalelse fra Storfjord kommune

Vi har merket oss kommentarene fra kommunen og er inneforstått med følgende: Formell søknad om avkjøring fra E6 ligger inne til behandling i kommunen.

Tiltakshaver håper med dette å ha belyst de problemstillingene som har fremkommet i høringsrundene, og ser fram til en rask og positiv behandling av søknaden.”

Søker har i brev datert 08.12.2010 kommentert høringsuttalelsen fra Ishavskystens Friluftsråd slik:

”...

FR hevder:

De omsøkte konsesjoner må sees i sammenheng med at det er planlagt utbygging av alle vassdragene rundt Storfjorden. I alt er det snakk om et 30-talls elver som i sum vil innebære massive inngrep. NVE har ikke lagt opp til en helhetlig vurdering av elver i samme vassdragsregion, men forholder seg til søknader om utbygging etter hvert som de kommer. Sumvirkningene av de mange inngrepene er ikke utredet, verken for naturen, landskapets kulturhistoriske betydning, for folkehelsen eller kommunens omdømme som reisemål.

FKs kommentar

Her omtales inngrepene som "massive", noe som i de aller fleste tilfeller er svært misvisende når det gjelder småkraftverk.

Sumvirkningene er ikke særskilt utredet, men NVE har stort sett oversikt over aktuelle prosjekt og tar hensyn til dette i sin vurdering av de enkelte prosjekt. For øvrig mener vi det vil være svært vanskelig å gjennomføre slike utredninger som kan gi entydige føringer for behandlingen. Storfjord kommune har utarbeidet en kommunedelplan for småkraftverk. Elsneprojektet er ikke definert innenfor de vassdragene som har fått "rødt lys" i planen, og kommunen har ikke hatt vesentlige merknader til søknaden.

FR hevder:

I og med at det i dag ikke er behov for å forsyne Tromssamfunnet med mer kraft, kan vi ikke se at det foreligger noen samfunnsmessig begrunnelse for å tillate noen av søknadene. Det kan ikke anses som forsvarlig med en forhasta søknads handtering i et landskap som dette og med manglende kartlegginger og beslutningsgrunnlag.

FKs kommentar:

Norske myndigheter og EU har klare målsettinger om realisering av ny fornybar energi. Dette er fastslått i ulike dokumenter og dette er det bred politisk enighet om. Dette er uavhengig om det lokalt ikke er behov for ny energi. FRs påstand er sterkt i strid med gjeldende føringer. I dag kom også signaler om at det er enighet om et Svensk- Norsk sertifikatmarked for fornybar energi fra 2012. Her presiseres målet om realisering av fornybar energi. Det meste av vannkraft vil realiseres i Norge.

[...]

Kraft er definert av myndighetene som en vare på lik linje med andre produkt som omsettes. Dette forholder produsentene seg til. Ut fra dette mener Fjellkraft at tanken om "seg selv nok" blir helt feil. Hva om man tenkte slik i produksjon og distribusjon av andre varer?

FR hevder:

Som tilsatte i NVE selv har kommentert overfor oss, har NVE fått svært få høringsuttalelser i sakene i regionen. Dette har NVE valgt å ta til inntekt for at man har små verdier. Det er ikke tilfelle. Folk flest har et nært forhold til elvene, og det er mange forklaringer for tilsynelatende liten interesse. Dels har det vært en total mangel på offentlig debatt, dels er antallet saker så stort at folk føler seg maktesløse. Det har dessuten oppstått latente stemninger innad i bygdelagene mellom motstandere og tilhengere av utbygging av elvene. I Troms må vi vektlegge at det ikke fins etater og organisasjoner som har kapasitet til å håndtere denne sakstypen og den saksmengde som pågangen fra kraftbransjen innebærer. Avmakt blir et demokratisk problem. Først nå er det blitt offentlig oppmerksomhet og debatt Heretter kan medvirkning bli et reelt tema.

FKs kommentar:

Her mener vi at FR bommer totalt. Vi har hatt kontakt mot ulike lokalsamfunn og vi har vært gjennom flere høringsrunder med bl.a. offentlige møter. De som er i mot, gir som regel uttrykk for det. Vår erfaring fra mange prosjekt er det stikk motsatte av det som blir hevdet i uttalelsen. Det er motstanderne som "tar til ordet", mens de som er for, ikke sier noe. Vi mener derfor det er feil å påstå at liten motstand i høringen av prosjektene beror på "latente stemninger innad i bygdelagene". Vi sitter igjen med en oppfatning at det her konstrueres en større motstand enn det faktisk er.

Proessen ved behandling av vannkraftprosjekter er nedfelt i lov, forskrift og overordnede retningslinjer. Proessen er svært grundig sammenlignet med prosesser på andre inngrepstyper. NVE kjører disse prosessene "etter boka" og vel så det (ref. at denne uttalelsen blir tatt med til tross for at høringsfristen er utløpt for lengst).

Fjellkraft mener at mangel på offentlig debatt i stor grad organisasjoner, lokale myndigheter og enkeltpersoner må ta ansvar for. De siste 10 - 12 årene har dette vært debattert i pressa i ulike sammenhenger. Det er på ingen måte snakk om "julekvelden på kjerringa", selv om det kan virke slik.

FR hevder:

Konsesjonssøknadene er ikke tilstrekkelig utreda, og det foreligger ikke et godt nok beslutningsgrunnlag. Det er behov for dokumentasjon og egne konsekvensvurderinger om

- De kulturhistoriske verdiene tilknyttet anleggene i Lyngenlinja og Frøyanlegget. Det må foretas registreringer av denne kategorien kulturminner i Norddalen, Midterdalen, Sjørdalen og Kitdalen, samt i Signaldalen, Parasdalen og Stordalen før det foretas beslutninger om inngrep.*
- Verdien av de gamle ferdselsvegene og fjord- og vassdragsnaturen i Nils Aslak Valkeapääs og Qvigstads kjente verk om samiske tradisjoner..*
- Visualisering av kvalitetene i landskapet.*
- Sårbare fjord- og høyfjells landskap*
- Landskapets verdi for sport, friluftsliv og naturturisme*

- *Geologi - både i forhold til turisme og flom- og skredproblematikken* Geologer ved UiT har bedt NVE om å ikke godkjenne utbygging av kraftverk i regionen.
- *Sumvirkningene de mange planlagte inngrepene med endra vassføring vil ha overfor naturmiljøet i fjorden, spesiell innafor Salmenes og i elvedeltaet Mælen - Kvesmenes.*
- *Sumvirkningene for trivsel og folkehelsa og redusert omdømme som attraktivt reisemål.*

FKs kommentar:

Vi mener at eneste reelle punktet her er "Sårbare fjord- og høyfjellslandskap" samt de punkter som kan omfatte landskapsmessige virkninger av visuelle fossefall m.v.

Her er det tatt inn en del punkter som, etter vår vurdering, har sitt utspring i enkeltpersoners syn, faglig bakgrunn og særinteresser. Vi mener at mange prosjekt kan realiseres uten at de nevnte tema blir vesentlig berørt.

[...]

Vår oppfatning er at NVE gjennomfører en grundig sluttbehandling av de ulike prosjektene før endelig vedtak fattes.

FR hevder:

Selv om det i noen fagutredninger framheves stor konflikt til landskap, konkluderer alle konsekvensutredningene med at brukerinteresser/friluftsliv ikke vil bli påvirket i særlig grad, og at fordelene ved utbygging er større enn skadene og ulempene. Det er direkte misvisende.

Kraftutbygginger vil innebære omfattende tekniske inngrep med reguleringer, overføringer, inntak, demninger, rørgater, kraftstasjoner, veger, tippdeponier og nettilknytning, og med tilhørende endringer av vassføring og hydrografi i resipienten. Dersom det blir gitt klarsignal for utbygging av mange elver i samme område slik bildet ser ut på NVEs hjemmeside, vil attraksjoner bli sterkt berørt og opplevelsesverdiene tilsvarende redusert.

FKs kommentar:

Fagutredningene gjennomføres av uavhengige rådgivere etter klassisk anerkjent metode og i tråd med NVEs retningslinjer.

Beskrivelsen "omfattende tekniske inngrep" er etter vår vurdering en generell overdrivelse hva angår tradisjonelle småkraftverk. Vår erfaring er at anleggene fremstår godt tilpasset omgivelsene noen år etter idriftsettelse gjennom revegetert vannvei, tilpasset stasjonsbygg og uteområde samt gjennomtenkt inntaksløkalisering og utforming.

FR hevder, vedlegg:

Terrengsykling. Lavkarittet er et stort årlig sykkelritt som går over fjellet mellom Hatteng og Skibotndalen. Rittet foregår på veger bygd av krigsfanger i 1944 og 45. Informasjon om rittet og løypestrase finner du på <http://lavkarittet.no/>. Utover dette kan vektlegges at området er populært for terrengsyklismen som er i sterk økning her i regionen, og som vil være en viktig ressurs for turisme basert på fysisk aktivitet og natur. Den uberørte og dramatiske naturen er en viktig del av opplevelsen og promoteringa av sykkelporten.

Fks kommentar:

Slik vi kjenner til, går dette rittet i vesentlig grad på anleggsveier som er bygget i nyere tid i forbindelse med forsvarsaktivitet og kraftutbygging i Skibotn. Uten dette ville det ikke vært noe sykkelritt slik det fremstår i dag. Fjellkraft mener faktisk at anleggsveier fra kraftutbygging har

vært med på å legge til rette for den økningen vi i dag ser skjer innen terrengsykling og sykkelbasert friluftsliv og turisme (ref. Sildvikutbyggingen og Skjomenutbyggingen i Narvik kommune).

Veiene fra krigen er selvsagt kulturminne, men vi mener at veiene fra krigen faktisk er "veier" og gjør at området ikke fremstår som så urørt som uttalelsen kan gi uttrykk for. Våre prosjekt vil uansett ikke påvirke veiene og bruken av de.

FR hevder, Vedlegg forts.:

Det går også en gammel ferdselsveg fra fjorden ved Salmenes via Elsnedalen og Norddalen til Govda påå på vidda. Elsnedalen er en spesiell dal med lange tradisjoner. Den gamle hestevegen er ikke kjørbær med motoriserte farkoster, og dalen er derfor bevart som et område for de som ferdes til fots. Oppe i dalen er et gammelt samisk leirsted som er et skatta turmål for mange.

Fks kommentar:

Fra lokalt hold har Fjellkraft fått kommentar til påstanden om at det samiske leirstedet er et "skatta turmål". Det hevdes at noen besøker dette stedet i løpet av et år.

Konklusjon

Uttalelsen fra Ishavskysten FR spenner svært vidt og er i stor grad en "svartmaling" av virkningene som realisering av småkraftverk generelt medfører."

Fjellkraft AS har ingen kommentar til kommunens siste uttalelse datert 28.03.2011.

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Etter høringen og befaringen av området, ba NVE i brev datert 20.11.2008 om en tilleggsutredning og supplerende informasjon fra søker, bl.a. om en ny vurdering av inntaksplassering, og ny løsning for vannvei.

Fra **Fjellkraft** har NVE 24.03.2009 mottatt følgende tillegg til konsesjonssøknaden:

"I og med at teknikken med styrbar fullprofilboring nå er moden har vi konsultert Norwegian Hard Rock Drilling (Norhard) om utførelse og pris. Det tekniske forslaget som er vist på denne tilleggsmeldingen er utarbeidet av Norhard.

Kartutsnittet viser foreslåtte strekning for fullprofilboring i to alternativer. I og med at Norhard ikke har befart terrenget er den basert på en kartstudie og en tar forbehold om justering av påhuggs- og utslagspunkt. En kan nevne at Norhard nå er i ferd med å utruste boreutstyret med en gyrobasert navigasjonsenhet – det vil si at en kan treffe et fastsatt utslagspunkt med pluss/minus 1 meter nøyaktighet.

Under konsesjonsbefaringen kom det frem fra grunneierne en mulig dissens om grunneiergrenser oppe på platået på kote 400. Vi er i ferd med å avklare slik at korrekte grenser fremkommer.

HOVEDDATA

Planen er å plassere kraftstasjonen ute på Forraneset (som tidligere planlagt) fastholdes og videre fullprofilbore under E6'en og opp på platået rett overfor veien, 355m henholdsvis 388 meter borelengde for de to alternativene. Fra dette utslagsstedet er det et relativt flatt platå i fjellsiden og her foreslås rørgaten lagt i grøft på i alt 450m for alt.2 og 200m for alt.1. For alternativ1 fullprofilbore 1080 meter frem til inntaket. For alternativ 2 blir borelengden 790

meter. Det som skiller de to alternativene er terrengforholdene hvor en i alternativ 2 bygger rørtraseen noe lengre med grøft før en kommer til særdeles bratt fjellside. Kombinasjonen av fullprofilboret lengdemeter og steilheten på fjellsiden slik at en hurtig får høydemeter (overdekning) over tunnelen, avgjør hvor langt inn en må montere foring av stål. Denne kombinasjonen av lengdemeter og antall meter med stålforing bestemmer totalprisen for hver av de to alternativene. I kalkylen fra Norhard er prisen til fordel for alternativ 2 så stor at en velger trase etter dette alternativet.

Kostnadstallene fra Norhard er grove budsjettall. Norhard legger vekt på at boreentreprisene er avhengig av antall tunnelmeter på stedet, noe som bringer prisen per boremeter betydelig ned. Forutsatt at en tar utgangspunkt i alternativ 2 som løsning er budsjettet 15 MNOK ekskl. mva.

Viser til konsesjonssøknadens pkt 2.3 Kostnadsoverslag som viser kostnadstall per 1.1.2007. Kostnadsoverslaget er justert i henhold til Norhard sin alternativ 2 løsning. Kostnadstallene må sees på kun som budsjett hvor usikkerheten gjenspeiler det at noen tall er 2007, noe er tall for fullprofilboring med kort erfaringshistorikk, og til slutt at kalkyler etter "finanskrisen" vil kunne gi betydelig reduksjon i entreprenørens prispolitikk.

[...]

Med en årsmiddelproduksjon på 8,4 GWh blir utbyggingsprisen på 4,4 NOK/kWh

VIRKNINGER

Kraftstasjonen vil bli liggende som tidligere planlagt. En rørføring som foreslått initialt i konsesjonssøknaden i grøft i retning sørover langs E6 og en 90 graders krysning av europaveien i grøft faller bort. En vil i stedet ved kraftstasjonen slisse ned en oppstillingsplass for fullprofilboreutstyret. Denne vil bore under veien (i fast fjell) og videre i en vertikal bue opp til platået oppe i skråningen, en borelengde på 388 meter. Fra dette stedet graves rør ned i grøft ca 400 meter. Herfra bores igjen en 790 meter lang tunnel frem til inntaksdammen i selve Larsbergelva. En gjør oppmerksom på at den opprinnelige plan med etablering av et kunstig magasin faller bort. Planendringen fører til at inngrepet sett fra sjøsiden ikke vil berøre skråningens estetiske uttrykk.

Det relativt flate partiet i fjellsiden er fra før berørt av hyttebygging og det er fremført vei til oversiden av hyttefeltet. Veien må forlenges et par hundre meter for å komme frem til påhugget for fullprofilborestrekning nr. 2.

Oppe på fjellplatået på kote 400 blir det foreslåtte kunstig inntaksmagasin ikke etablert. I stedet for dette vil den øverste tunnelboringen på 790 meter treffe rett i inntaksdammen som blir etablert i en "bekkekløft preget del av Larsbergelva". Her bygges en ca 10 meter høy og smal betongdam som blir liggende i en revne. (vanskelig å få øye på).

Anleggsarbeidet her oppe ved inntaket vil tidsmessig sett bli i betydelig kortere enn tidligere antydte. Transport av materiell og mannskaper vil bli utført med helikopter. Anleggstiden for forskalling og støp av dam vil kunne utføres i løpet av en måned og forutsatt at en legger dette arbeidet til en tid hvor en ikke berører området i hekketiden - vil en ivareta ornitologens krav. Rent generelt kan en si at en i langt mindre grad vil bli plaget av støy fra anleggsarbeidet.

MILJØ

Et prosjekt som Larsbergelva utført i hovedsak med tunnel vil i langt større grad spille på lag med naturmiljøet. Den estetiske "forurensingen" blir langt mindre, nesten eliminert. De to typiske skråningene i fjellsiden med trappeform og gammel fjellfuruskog vil ikke bli berørt og

vil ikke forandre sitt uttrykk. Oppe på platået på kote 400 vil det ikke fortas tungt anleggsarbeide, bortsett fra forskalling av en liten betongdam og nødvendig støp. Denne byggingen kan gjøres i løpet av en måned og kan legges til et tidspunkt som i minst mulig grad forstyrrer fugl. Noe som følgelig imøtekommer de innvendinger som på vegne av fugl ble fremført under konsesjonsbefaringen. På samme måte imøtekommer en de innvendinger som er reist fra reinbeitedistriktet. Her var foreslått en etablering av et kunstig inntaksmagasin som kunne være et problem i forhold til reinens trekkvei.

En ser frem til NVE's videre saksbehandling og Fjellkraft uttrykker tilfredshet med å gjøre en endring av prosjektet som spiller på lag med miljøinteressene."

Dekar har på oppdrag fra Fjellkraft utarbeidet en notat datert 16.06.2009 ang. fallrettighetene i Larsbergelva

"...

På forespørsel fra Fjellkraft as v/Gustav Grutle har vi vurdert hvilke eiendommer som har fallrettigheter i Larsbergelva i Storfjord kommune. Vurderingen av eiendomsforholdene gjøres som følge av planlagt kraftutbygging.

Følgende dokumentasjon er gjennomgått:

- Gamle grunnboksblad*
- Økonomisk kartverk/digitalt eiendomskartverk*
- Matrikkelen fra 1886 og matrikkelutkastet fra 1950*
- Jordskifte med kart, tgl. hhv. 10.06.1982 og 03.03.1988*
- Skylddeling, gnr. 41 bnr. 2, 3, 4 og 5, tgl. 11.06.1907*

1. Bakgrunn:

Det er planlagt utbygging av Larsbergelva (Innerlarsbergelva) med inntak på ca. kote 380 ved Forranestjern og kraftstasjon plassert ovenfor E6. Planene omfatter også overføring av vann fra Ytterlarsbergelva.

[...]

Økonomiske kartverk (ØK) og kommunens digitale eiendomskartverk (DEK) viser at gnr. 41 bnr. 5 grenser til elva på begge sider. ØK dekker området opp til planlagt inntak.

Gården Røkenes (gnr. 44) besto opprinnelig av ett gårdsbruk. I 1906 ble bnr. 2, 3, 4 og 5 fradelt i en og samme skylddeling. Bnr. 1 ble tillagt arealene omkring Larsbergelva. Den søndre grense til bnr. 5 sin teig er linje 9 i skylddelingen:

"9 Linie har udgangspunkt fra en stor sten hvorpaa er sat Telegrafstang af jern i norkant af Kahytlien og gaar i O.S.Ostlig retning til x paa indre Larsbergkant, videre i samme retning til x paa kanten af en Bærghelle 130 skridt , videre i samme retning til nærmeste høifjeld."

Den nordre grensen er slik beskrevet:

"10 Linie har sin udgangspunkt fra x i en Brunaktig Bærg lidt udenfor Larsbernæsset, og gaar i O.S.Ostlig retning til x i Bærg ca. 300 skridt videre i samme retning til x i Bærg paa søndre ende af Brandmoen, og videre i samme retning til Fjeldkant strax nedenfor Ligenulmi[?]."

Videre i skylddelingen er beskrevet et stykke som ligger i fellesskap. Følgende er skrevet:

”Oppe på Fjeldet, midt ovenfor fra 9de til 12te Linie blev 2-to- Skovstykker uberørt ovenanførte Skillinier, hvorfor man besluttede at dele i 5-fem- Parseller den saakaldte Ligenulmi[?] Skoven, medens Skogstykket som ligger Søndenfor og som begrændses af Larsbergelven forbliver fælles.”

Om fellesskap for øvrig, nevner skyldelingsprotokollen at *”Landslot, Malm og Ertsforekomst forsaavidt saadan maatte forefindes forbliver fælles for alle Lodeiere”*. Skylddelingen sier intet om felles vannrettigheter eller lignende.

Utskiftninger og jordskiftesaker kan beskrive eiendomsforholdene i eksempelvis vassdrag. Første utskiftningen på Røkenes er tinglyst i 1836. Denne vurderes imidlertid som lite relevant i denne sammenheng, ettersom såpass gamle utskiftninger i hovedsak dreide seg om innmarka. Utskiftningen granskes derfor ikke nærmere.

I 1988 er det tinglyst ei grensegangssak mellom gnr. 41 bnr. 1 og 5. Denne grensa samsvarer med 10. linje i skylddelingen fra 1906. Den omforente grensa, beskrives i rettsforliket å gå fra sjøen og i samme retning *”mot et hvitt berg helt under fjellkanten”*. I den tekniske grensebeskrivelsen står det at grensa går til *”Høyeste fjell”*.

2. Drøfting:

Det rettslige utgangspunkt for vurdering om eiendomsrett til vassdrag, finner vi i vannressursloven av 2000 § 13, 1. og 2. ledd. Tidligere fant vi denne regelen i vassdragslova av 1940 § 1. Vannressursloven sier følgende:

”§ 13. (hovedregelen om grunneierens rådighet)

Vassdrag tilhører eieren av den grunn det dekker, hvis ikke annet følger av særlige rettsforhold. Når et vassdrag helt eller delvis ligger i sameie, gjelder Eierne på hver side av et vassdrag har lik rett til utnytting av vannkraften, om ikke annet følger av særskilt rettsgrunnlag.”

Hovedregelen er altså at eieren av grunnen under et vassdrag også eier vassdraget, og dermed fallet. Imidlertid er hovedregelen fravikelig dersom det føreligger *”særlige rettsforhold”* som tilsier en annen rettsituasjon.

Eiendommenes stiftelsesdokumenter kan beskrive en annen eiendomssituasjon enn hovedregelen. Dette vil i så fall være *”særlige rettsforhold”*, jf. vannressursloven § 13, første ledd. I dette tilfellet er det aktuelt å granske skylddelingen av gnr. 41/1 fra 1906. Den gangen ble eiendommen delt i fem deler. Skylddelingen beskriver grensene for de enkelte eiendommene. Larsbergelva ble i skylddelingen liggende mellom grenselinje 9 og 10.

[...]

Det bemerkes at tverrgrensen på kartskissen ovenfor ikke er noen eiendomsgrense. Tverrgrensen oppe i fjellet er kun en strek som sammenfaller med området som er kartfestet i økonomisk kartverk (ØK).

Grense 9 og 10 er i skylddelingen beskrevet å gå opp til henholdsvis *”nærmeste høifjeld”* og *”til Fjeldkant strax nedenfor Ligenulmi[?]”*. Arealet som ligger mellom grense 9 og 10 tilfalt eiendommen gnr. 41/5.

Skylddelingen som skjedde i 1906 vurderes å være ei fullstendig deling mellom bnr. 1, 2, 3, 4 og 5, med unntak av landslot og malm- og ertsforekomst slik dette er beskrevet i skylddelingen. I tillegg ble et skogstykke værende udelt og i sameie mellom brukene.

På fjellet, ovenfor grenselinje 9-12, lå to skogstykker som ikke ble berørt av grensebeskrivelsene (linje nr. 1-12). Det ene skogstykket, antakelig stykket som er benevnt som Ligenulmi-skogen, ble delt i fem deler. En del til hvert gårdsbruk. Grensene for de fem delene er i skylddelingen beskrevet som hhv. grenselinje 13-16. Det andre skogstykket, søndenfor, ble bestemt å ligge i sameie mellom gnr. 41 bnr. 1, 2, 3, 4 og 5. Jevnfør skylddelingen begrenses dette felles skogstykket av Larsbergelven.

Disse to skogstykkene er ikke inntegnet på noe kart som jeg har tilgjengelig. Jeg kan derfor ikke vurdere hvorvidt de fradelte skogparsellene eller skogparsellen som ligger i sameie, grenser inntil Larsbergelva innenfor planlagt utbyggingsstrekning. Grunneierne vil forventelig kunne oppklare om utbyggingen berører disse skogteigene.

Grensegangen mellom gnr. 41/1 og 41/5 fra 1988 endte i et rettsforlik hvor grensa er beskrevet å gå mot "et hvitt berg helt under fjellkanten". Antakeligvis sammenfaller dette med grense 10 i skylddelingen, som beskriver at grensa ender i "Fjeldkant strax nedenfor Ligenulmi".

Det er ikke funnet noen "særlige rettsforhold", jf. vannressursloven § 13 første ledd, i skylddelingen. Derimot tyder skylddelingen på at elva ble delt til full eiendom. Det er heller ikke funnet utskiftninger eller jordskiftesaker som beskriver at Larsbergelva ligger i sameie. Sannsynligheten er derfor stor for at hovedregelen om eiendomsrett til vassdrag kommer til anvendelse. Hovedregelen er at grunneieren eier vassdraget på sin eiendom.

I dette tilfelle er det klart at Larsbergelva renner over gnr. 41/5 innenfor planlagt utbyggingsstrekning. Dette fremgår av skylddeling og tilgjengelig eiendomskartverk. Imidlertid er det i skylddelingen beskrevet et sameie mellom gnr. 41 bnr. 1, 2, 3, 4 og 5 som muligens støter til Larsbergelva, nedenfor inntaket. I likehet med de fradelte skogparseller oppe på fjellet, er heller ikke den sameide skogparsellen avlagt på kart. Det er derfor usikkert om andre enn gnr. 41/5 eier fallet i Larsbergelva som skal anvendes til kraftproduksjon. Grunneierne kan forhåpentligvis avklare dette uten bruk av jordskifterett. Skulle det oppstå tvist om eiendomsgrenser i området, eller tvist om fallrettighetene, vil jordskifteretten være egnet instans for avklaring og fastsetting av gjeldende rettsforhold.

3. Oppsummering

Hovedregelen om eiendomsrett til vassdrag, jf. vannressursloven § 13 første ledd, kommer til anvendelse. Det medfører at grunneieren eier vassdraget på sin eiendom.

Gnr. 41/5 ble liggende inntil Larsbergelva på nordre og søndre side etter fradelingen fra gnr. 41/1 i 1906. Gnr. 41/5 strekker seg fra sjøen (ekskl. offentlig veggrunn) og oppover til hhv. "nærmeste høifjeld" og "til Fjeldkant strax nedenfor Ligenulmi[?]".

Ovenfor gnr. 41/5 ligger et skogstykke (Ligenulmi-skogen[?]) som er delt i fem deler mellom gnr. 41 bnr. 1, 2, 3, 4 og 5. Disse fem parsellene er ikke inntegnet på kart, og parsellenes beliggenhet og utstrekning er derfor usikker.

Likeledes ligger et skogstykke i fellesskap mellom gnr. 41 bnr. 1, 2, 3, 4 og 5 ovenfor gnr. 41/5. Jevnfør skylddelingen ligger dette stykket søndenfor Ligenulmi-skogen[?] og begrenses av Larsbergelva. Heller ikke dette stykket er karttegnet, og utstrekning og beliggenhet er usikker. Dersom dette stykket grenser til planlagt utbyggingsstrekning, kan det forutsettes at gnr. 41 bnr.

1, 2, 3, 4 og 5 eier hver sin like del, ettersom skylddelingen fra 1906 forutsatte en likedeling av det opprinnelige gnr. 41/1.

Nærmere avklaring om hvorvidt disse to skogstykkene grenser inntil planlagt utbyggingsstrekning, vil antakeligvis grunneiere med lokal kjennskap kunne bistå med.

4. Konklusjon

- Gnr. 41/5 eier fallretten i Larsbergelva innenfor eiendommens grenser.
- Det er usikkert om ovenforliggende eiendommer ligger innenfor utbyggingsstrekningen.

Jeg har ikke vært på befaring og heller ikke snakket med noen av grunneierne. Vurderingen er gitt med bakgrunn i gjennomgang av ovenfor nevnte materiale, og jeg tar derfor forbehold om at min vurdering kan være feil i forhold til materiale som ikke har vært gjenstand for gransking.

Fjellkraft AS har 10.02.2012 sendt e-post til NVE der det framgår at de ikke vil starte en ev. jordskiftesak for avklaring av rettighetsspørsmål før NVE har fattet vedtak i saken.

Per Skogvang har 05.05. 2012 sendt følgende brev til Fjellkraft, med kopi til NVE:

"Jeg sendte inn merknader om eiendomsgrenser når utbygging av Larsbergelva ble lagt ut på høring. Var også med på befaringen oppe på fjellet i 2009. Der påpekte jeg også at grensene var uklare og ble lovet at skulle klareres.

Siden den gang har jeg ikke hørt noe før jeg ble gjort oppmerksom på at det lå inne en konsesjonsøknad hos NVE. Har hatt kontakt med saksbehandler i NVE, Erik Roland. Han har sendt meg en uttalelse fra Dekar eiendomsjuridisk tjeneste datert 16.06.2009. Denne uttalelsen har jeg senere fått fra Fjellkraft.

Det er gått nesten tre år fra Dekar har laget uttalelsen og ingen av grunneierne på g.nr. 41 er blitt orientert, selv om Dekar skriver at det er uklarheter om grensene oppe på fjellet.

Slik Dekar framstiller grensene er ikke korrekt. På bilde nr. 2 i notatet fra Dekar er noen eiendomsgrensen påført. Her er linje 9 markert som eiendomsgrense mellom 41/4 og 41/5.

Dette stemmer ikke, det er linje 8 som er eiendomsgrense.

Når grensegangen ble foretatt i 1905 ble eiendommene fordelt slik etter grenselinjer:

[...]

Linje 8 er eiendomsgrense mellom 41/ og 41/5 og går til høyeste fjell.

Linje 9 går fra en telegrafstang i jern i nordkant av kahyttlien og går o.s.o. retning på indre Larsberg kant og går til nærmeste høgfjell.

Unje 10 går til nærmeste fjefikant strax nedenfor Ligavohmi.

linje 11 går til nærmeste høgfjell (som 10 ende linje anført)

Linje 12 går til høyeste fjell.

Ved grensegangen opp på fjellet midt ovenfor linje 9 til 12 ble to skovstykker uberørt, overførte skillelinjer.

Slik jeg kan oppfatte det så ble linje 10 og 11 forlenget til høyeste fjell og da ble to skovstykker uberørt (41/1 og 41/2)

Fra linje 10 og til Larsbergelven (kalt Ligavohmi skoven) blir delt i 5 parseller, linje 13 til 16. Nord for linje 13 tilfaller 41/1, 13 til 14 tilfaller 41/4, 14 til 15 tilfaller 41/5, 15 til 16 tilfaller 41/2 og sør for linje 16 tilfaller 41/3.

Hvor grensene går vet jeg ikke, men slik panteboka beskriver linje 13 så starter den på en fjellkant og da er grensene gått fra nord mot sør.

Skovstykket som ligger søndre for og begrenses av Larsbergelven forblir felles.

Slik jeg kan tolke det så er arealet mellom Larsbergelva og linje 8 (som går til høyeste fjell) felles. Dette er et område som 41/ 1, 2 , 3, 4 og 41/5 har felles (sameie). På dette område ligger flere små tjern, bl.a. forranestjern som skal oppdemnes.

Konklusjon.

Grensene på fjellet må klareres.

Med de tiltak som planlegges opp på fjellet så frykter jeg at noe blir utenfor 41/5 .

Med det at forranestjern blir oppdemnet (27 da) så blir mye av fellesområdet berørt.

Her går grensen helt ned til Larsbergfossen .”

Fjellkraft har i brev datert 08.11.2012 kommentert Per Skogvangs uttalelser slik:

”Etter en gjennomgang av tilgjengelig dokumentasjon er Fjellkraft av den oppfatning at det er inngått avtale med samtlige grunn- og fallrettseiere i Larsbergelva innenfor planlagt utbygging. Vi vil begrunne dette nærmere i det følgende.

Grunneierne på bnr 5 har, når de har inngått avtale med Fjellkraft AS om utleie av fallretter for utvikling av småkraftverk, lagt til grunn at deres teig strekker seg fra fjorden og til høyeste fjell. De har ikke vært av den oppfatning at et eventuelt fellesområde er utlagt mellom fjord og fjell her. Eiere av bnr 5 kjenner heller ikke til at det har vært utøvet felles bruk. Dette må veie tungt.

Gammelt økonomisk kartverk angir bnr 5 også over "fjellkanten", det bratteste område med ca kotehøyde 300. Gammelt ØK kan finnes ved hjelp av kartportalen Norgeskart. En må la velge topografisk rasterkart som bakgrunnskart. En utskrift av gammelt ØK for det aktuelle området er vedlagt her.

Ligavumhi-skogen (alternativt Ligevubmi) er ikke angitt verken i nyere eller eldre økonomisk kartverk, vi vet derfor ikke eksakt hvor denne befinner seg. Det er et område lenger sør, øst for Røykeneset og innenfor landskapsvernområdet, som også heter Liigavumhi. Denne beliggenheten stemmer imidlertid ikke med beskrivelsen i skylddelingen.

Larsbergelva består av flere elveløp, som møtes like over europaveien. Elveløpet lengst sør har på økonomisk kartverk betegnelsen "Innerlarsbergelva", mens lengre nord heter den "Ytterlarsbergelva". Oppe på fjellet, der Innerlarsbergelva igjen er delt i flere løp, er disse på ØK gitt navnene søndre, midtre og nordre Larsbergelva. Oppe på fjellet er det et slags delta av mange små bekker.

Gårdsnummer 41 bruksnummer 1, 2, 3, 4 og 5 sine teiger på vestsiden av fjorden ble som kjent innmålt og kartfestet etter skylddeling i 1906. Fellesområdet og den femdelte parsell er imidlertid aldri kartfestet. Vi vet ikke hvorfor de ikke ble kartfestet. Det eneste stedet disse områdene er beskrevet (som vi kjenner til) er 1906-skylddelingen. Det er ikke uenighet om at denne skylddelingen skal legges til grunn, det springende punkt er tolkningen av denne.

I skylddelingen er det angitt at fellesområdet ligger "Oppe paa Fjeldet midt ovenfor, fra 9ende til 12te Linie". Endelig angis det at fellesteigen begrenses av Larsbergelva. Men de angis ikke at dette er nordre grense for teigen. Heller ikke at det er snakk om Innerlarsbergelva. Linje 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 8 er kjente og kartfestet. Linje 10, 11 og 12 likeså. Linje 9, 13, 14 og 15 er usikre. På kart som du finner vedlagt har vi tegnet inn delelinjene, samt hvor vi antar at fellesområdet var ment å ligge etter tolkning av 1906-skylddelingen. Linjer som er sikre er heltrukne, røde.

Noen av grensene fra 1906-skylddelingen har vært gjenstand for domstolsbehandling også i ettertid, nærmere bestemt to grensegangssaker påbegynt i henholdsvis 1979 og 1982. Kopi av sakene følger vedlagt her. Fellesområdet og den femdelte parseller ikke nevnt i disse sakene. Det hadde vært naturlig at dette ble nevnt i forbindelse med gjennomgang av grensene. Utelatelsen kan tyde på at det ikke har blitt utøvet noen fellesbruk, og at ingen har vært kjent med områdets plassering. Merk også at i rettsbokens grensebeskrivelse/koordinatliset er grense2 (som tilsvarer linje 10) trukket til høyeste fjell.

Etter dette kan vi konkludere med at det er nokså sikkert at verken fellesområdet, eller den femdelte parsell oppe på fiellet, berøres av kraftutbyggingen. Imidlertid er det kun domstolene som med bindende virkning kan avgjøre og fastslå dette.

Om du/dere fortsatt skulle være av den oppfatning at kraftutbyggingen kan komme til å berøre grunn som tilligger andre enn eiere av bnr 5, er Fjellkraft villige til å bringe inn for jordskiftedomstolene, samt dekke jordskifterettens behandlingsgebyr. Dette forutsetter at alle, eller et flertall, av andelseiere i gnr 1, 2, 3 og 4 signerer en tiltredelsesavtale med Fjellkraft AS. Avtalens vilkår vil vi komme tilbake til dersom det blir aktuelt."

I forbindelse med sluttbehandlingen av søknaden, ba NVE i brev 20.11.2013 om supplerende informasjon fra søker om alternativ 2:

"...

På bakgrunn av gjennomført høringsrunde, sendte NVE brev til Fjellkraft datert 21.11.2008 hvor vi ba om forskjellig tilleggsinformasjon til konsesjonssøknaden. Bl.a. ble det bedt om at det ble utredet et nytt utbyggingsalternativ som ville unngå konfliktene som var avdekket i forhold til våtmarksområder eller reindrift, og som heller ikke omfattet bekkeinntak/overføringer eller vannvei i dagen.

NVEs henvendelse ble besvart av i e-post fra Fjellkraft sendt oss 09.01.2009. Det gjøres her rede for et alternativ (alternativ 2) hvor det meste av vannveien er utformet som boret tunnel, men som i den midtre delen av har en strekning med rør i grøft. Inntaket er her planlagt på kote 400, og det er lagt ved kart- og ortofotoutsnitt for alternativet, samt at det er gjort rede for kostnader og konsekvenser.

NVE finner Fjellkrafts presentasjon av alternativet for mangelfullt til å kunne ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Det er bl.a. dårlig samsvar mellom oppgitt kotehøyde for inntak og hvordan dette er presentert på kart/ortofoto. Inntaksområdet er mangelfullt beskrevet, og det er ikke gjort rede for ev. konsekvenser av inntaksplasseringen på for eksempel biologisk mangfold utover at det blir liggende i en revne i terrenget som er lite synlig.

Ovenfor det opprinnelig planlagte inntaket i "Forranestjernet" på kote 380, består Larsbergelva av flere løp. Det framgår av tilgjengelig kartmateriale, bl.a. i søknaden, at den aktuelle delen av Larsbergelva på kote 400 har 5 ulike løp som samler seg til ett løp nedover mot ca. kote 380. Vi oppfatter det derfor som uklart hvordan inntaksløsningen egentlig er planlagt.

NVE har også tidligere påpekt at det er et motsetningsforhold mellom de skriftlige vurderingene som er gjort, bLa. av eiendomsforholdene i øvre del av utbyggingsområdet, og hvordan inntaksplasseringen er framstilt på kart.

Før NVE kan ta stilling til konsesjonsspørsmålet, ber vi derfor Fjellkraft ut fra det ovennevnte om å synliggjøre inntak/inntaksdam for alternativ 2 på en god måte på et detaljkart som minst er i målestokk 1:5000 slik at det ikke er tvil om plasseringen. Også de øvrige utbyggingsdetaljene ved dette alternativet, herunder riggområder og bruk av tunnelmasser, må framgå av kartet sammen med planlagte og/eller utbygde hytteområder med tilhørende veinett.

Fjellkraft må også innhente en ekstern, sakkyndig vurdering av det nye inntaksområdets verdi for biologisk mangfold, og ev. konsekvenser av dette for samme tema. Vurderingen må også inneholde en drøfting av usikkerhet. Siden en slik vurdering ikke kan baseres på feltarbeid på denne tiden av året, må den fortrinnsvis utføres av sakkyndige med lokalkunnskap om området.

Vi ber til slutt om at det blir tatt stilling til hvilket av de to utbyggingsalternativene som er prioritert fra Fjellkrafts side.

NVE ber om at denne henvendelse blir fulgt opp av Fjellkraft og den aktuelle tilleggsinformasjonen sendt oss innen utgangen av januar 2014.”

Søker har ikke svart på denne henvendelsen.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Tiltakshaver for Larsbergelva kraftverk er Fjellkraft AS, et selskap som er eid av Nordkraft AS.

Om søknaden

Fjellkraft AS søker å utnytte deler av fallet i Larsbergelva, og søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Larsbergelva kraftverk. Det er presentert to ulike alternativer for utbygging.

I alternativ 1 skal inntaket skje i Forranestjernet som skal demmes noe opp. To sidegreiner av Ytterlarsbergelva skal overføres til Forranestjernet. Kraftstasjonen er planlagt på kote 4. Dette gir en brutto fallhøyde på 376 m. Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 16,7 km². Middelvannføringen er 0,5 m³/s, og det er planlagt en slukeevne på 1,19 m³/s. Det skal slippes en minstevannføring på 40 l/s i Innerlarsbergelva. I Ytterlarsbergelva er det ikke planlagt slipp av minstevannføring. Det er planlagt en installert effekt på 3,7 MW som vil gi en produksjon på 8,4 GWh.

I alternativ 2 er inntaket planlagt lenger opp i Innerlarsbergelva på kote 400. I en smal revne skal det etableres en 10 m høy inntaksdam. Brutto fallhøyde blir 396 m. Overføringene fra Ytterlarsbergelva utgår i dette alternativet. Fra inntaket er det beskrevet to alternativer for vannvei ned til kraftstasjonen. Begge alternativene innebærer boring av tunnel på deler av strekningen.

Beskrivelse av området

Larsbergelva ligger i Storfjord kommune i Troms fylke, ca. 60 km sørøst for Tromsø. Larsbergelva har utløp i Storfjorden, ca. 6 km nord for Skibotn. Larsbergelva er delt inn i Innerlarsbergelva og Ytterlarsbergelva, og Ytterlarsbergelva er igjen delt inn i nordre og søndre Ytterlarsbergelva.

Larsbergelva består egentlig av flere bekker og småelver som har sine utspring i fjellmassivet rundt Larsbergfjellet mellom Storfjorden og Manndalen. Terrenget går bratt opp fra fjorden til kote ca. 350 - 400. Her flater terrenget litt ut, og fremstår mer som et viddeområde, før det igjen stiger opp mot fjellene i bakgrunnen på 1100-1200 moh. Bekker og vassdrag ligger nærmest i en vifteform og er spredt over et større område. Nedover mot Storfjorden løper bekkene sammen og danner et fåtall elver som renner ned den bratte, vestvendte lia mot fjorden. Særlig den øvre delen av lia opp til platået på kote 400 er bratt og uframkommelig fra ca. kote 175-200, med bratte klipper i dagen. Ved Storfjorden har elvene felles utløp gjennom en veifylling.

Av småelvene som utgjør Larsbergelva, ligger Ytterlarsbergelva lengst mot nord. Den består av nordre og søndre Ytterlarsbergelva som løper sammen rundt kote 300. Innerlarsbergelva har et langt større nedbørfelt enn Ytterlarsbergelva, og består av 6-10 bekker og småelver. Tre av de største kalles nordre Larsbergelva, midtre Larsbergelva og søndre Larsbergelva. Disse løper sammen ca. ved kote 400, oppstrøms planlagt inntak. Innerlarsbergelva går i en markant foss over klippepartiet rundt kote 300, og fortsetter deretter i en smal kløft.

Sør for Innerlarsbergelva ligger flere tjern. Et av disse er planlagt som inntaksdam, og er kalt "Forranestjernet" i søknaden. Navnet kommer av Forraneset, som ligger ved fjorden, rett vest for tjernet. Dette tjernet er planlagt som inntak i alternativ 1.

Eksisterende inngrep i vassdraget

E6 går gjennom tiltaksområdet nede langs fjorden. En 22 kV luftledning går langs lia fra Larsbergbukta og sørover. Den krysser Larsbergelva ved elvas utløp i fjorden, og går så rett sørover gjennom prosjektområdet ca. på kote 140.

Vest for E6 finnes spredt fritidsbebyggelse. Et hyttefelt ligger like sør for planlagt rørgate (alternativ 1). I tillegg foreligger det en reguleringsplan for et nytt hyttefelt rett nord for det eksisterende.

Teknisk plan

Overføringer – alternativ 1

Vannet i nordre- og søndre Ytterlarsbergelv renner sammen med Midtre Larsbergelv før utløpet i sjøen. Dette overføres til Midtre Larsbergelv ovenfor inntaksbassenget. Overføringen skjer via bekkeinntak, nedgravde rør og naturlige drag og bekker i terrenget. Det antas en samlet rørlengde på ca. 300 meter, og diameter ca. 200 mm.

Det vil bli nødvendig med to små inntak. Inntakene bygges på egnede steder som betongterskler boltet til fjell, med overløp og inntak/utløpsrør som ledes i naturlig fall til tilstøtende dalsøkk, der småbekker naturlig renner mot Midtre Larsbergelv. Ved barfrost vil rørene kunne fryse til, men det gjør nok selve bekken også. Isolerende snødekke vil kunne holde både bekk og overføringer åpen en del av sesongen. Rørene graves ned i det jordsmonnet som er tilgjengelig, og/eller fylles over med masse brakt fra inntaksområdet. Det forutsettes ikke sprenging, eventuelt minimalt med sprenging for eventuell kryssing av kortere bergpartier. Det forutsettes at anleggskjøring i bart terreng unngås, og eventuelt bare på frossen mark/snø mellom damsted og bekkeinntakene.

Inntak – alternativ 1

Det etableres en sperredam i Innerlarsbergelva på ca. kote 375 med overløp kote 380.

Det er forutsatt at dammen bygges som enkel fyllingsdam med sentral tettevegg. I dammens dypeste parti bygges en liten betongkonstruksjon med tappeløp og stengeanordning. Stedlige masser og sprengsteinsmasser fra inntaket brukes som støttefylling i dammen. Inntaksdammen utstyres med fast overløp på HRV kote 380. Det er antatt en total damlengde på ca. 50 meter og største damhøyde på fem meter. Det er forutsatt ca. +/- 0,5 m regulering (LRV = 379) slik at kraftverket kan kjøre start/stopp i perioder med lite tilsig. Det antas at ca. 70 dekar blir neddemmet i tillegg til dagens tjern.

Inntakskonstruksjon for rørgaten utføres i betong og bygges i vestenden av Forranestjernet

Inntak – alternativ 2

Det etableres en dam med høyde 10 m i en bekkekløft på kote 400. Søker har ikke beskrevet inntaket nærmere.

Rørgate – alternativ 1

Rørgaten blir ca. 1200 meter lang og får diameter varierende mellom 650 mm og 850 mm. Røret legges gjennom det planlagte hytteområdet på en slik måte at rørgaten går utenom hyttefeltet og ikke deler dette i to.

Rørtraséen tilpasses topografien og nedgraves fra kraftstasjonen, under E6, gjennom hytteområdet og opp til klippepartiet til ca. kote 200. Herfra kan rørgaten bare med vanskelighet, store inngrep og stor kostnad nedgraves (nedsprenkes) over det bratte fjellhenget, og det er derfor forutsatt at røret legges på

fundamenter og festes mot fjellet i dette partiet på ca. 150-200 m, men man vil legge røret inntil bunn av ujevnheter og kløfter. Fra den øvre kanten av bratthenget og inn mot inntaket kan røret legges i grøft eller overfylles. Der det er hensiktsmessig å legge røret oppe på terreng/fjell nedover lia legges det så lavt som mulig i terrenget. Mindre knauser kan da sprenges igjennom, og det kan overfylles i mellomliggende dypere partier. I inntaket sprenges en dyp grøft for å danne utløp for røret. Grøften vil ha bunn på ca. kote 376. Grøften overbygges eller fylles, slik at røret her blir skjermet. Rør i friluft males. Bredden på rørgaten med anleggsbelte vil bli ca. 10-15 meter på gravepartier, og 3-5 meter i bratthenget.

Rørgate – alternativ 2

I dette alternativet skal det meste av vannveien gå gjennom boret tunnel. Det er beskrevet 2 ulike traséalternativer. Det som skiller disse er at lengden på strekningen der rørgaten skal legges i grøft, hhv. 200 m for alternativ 2.1 og 450 m for alternativ 2.2. Tunnel er planlagt i øvre og nedre del, mens vannveien skal gå i rør i grøft på en strekning mellom tunnelene.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen plasseres på vestsiden av E6 på Forraneset. Nivå på maskinsalgulv blir på ca. kote 6 og undervann på kote 4. Kraftstasjonen tenkes bygget i betong, Leca eller betongelementer med betongfundament, og får et grunnareal på ca. 100 m². Vegger i Leca får innvendig isolasjon og kledning. Taket blir i elementer av betong med overliggende taktekking. Taket får avtagbar luke for inn- og uttransport av turbin og generator. Fra kraftstasjonen vil vannet renne rett ut i fjorden. Kraftstasjonen legges i en naturlig fjellsenking med en naturlig renne mot sjøen for utløpet. Stasjonen utformes og tilpasses terrenget rundt og skjules mest mulig, for eksempel med vegetasjon og oppbygging av steinmurer

Elektriske anlegg

Det installeres en vertikalakslet 4 eller 5-strålet Peltonturbin, med en generator på 4,1 MVA som vil levere ca. 3,7 MW ved 6 kV spenning ved kraftstasjonsvegg. Endelig installasjon kan bli noe justert under dette nivå når data fra omkringliggende vannføringsmålinger foreligger.

Hovedtransformator plasseres utendørs i inngjerdet område, eller i tilknytning til kraftstasjonsbygget.

Nettilknytning skjer via jordkabel med tilknytning til eksisterende 22 kV høyspentlinje ca. 500 meter øst for kraftstasjonen. Jordkabelen vil legges i grøften for rørgaten. Kabelen antas av type PEX, får spenning på 22 kV og tverrsnitt 150 mm².

Områdekonsesjonær er Troms Kraft Nett AS. De har gjennomført en nettanalyse i forbindelse med utbygging av Larsbergelva kraftverk. Larsbergelva kraftverk kan tilknyttes dagens nett uten noen nettinvesteringer, og kraften vil bli overført til Skibotn transformatorstasjon. Fjellkraft deltar i forhandlinger med områdekonsesjonæren sammen med øvrige utbyggere i Storfjord med mål om å komme frem til en optimal opprusting og rettferdig kostnadsfordeling. Det forutsettes at det inngås kraftleveringsavtale med områdekonsesjonæren.

Vedrørende kapasitet på linjenettet og evt. behov for opprustning av distribusjons- og regionalnett som følge av omsøkte og andre prosjekter, vises det til rapportene "Lokal Energiutredning for Storfjord kommune (1993)" versjon november 2006, samt Statnettrapport "Kraftsystemutredning for sentralnettet Juni 2005 (Oppdatert desember 2005)" og kapittel 3.14, samfunnsmessige virkninger.

Veier – alternativ 1

Det er planlagt permanent vei fra riksveien ned til kraftstasjon og en anleggsvei langs rørgaten opp til bratthenget ved ca. kote 200.

Utbygger har deltatt i etablering av avkjøring og parkeringsplasser til et nærliggende hyttefelt, med tanke på sitt eget planlagte hyttefelt på oversiden av E6. Det er forutsatt at atkomst for rørarbeid i hovedsak kan skje her, men røret må krysse under E6 et stykke unna, der avkjøring ned til kraftstasjonen blir liggende, ca. 150 m mot nord. Fra avkjørselen på E6 og opp til kote 75 vil denne anleggsveien bli beholdt som atkomst til det fremtidige hyttefeltet. Ovenfor hyttefeltet vil veien bli revegetert etter at anleggsarbeidet er over. Atkomst til inntaksområdet i anleggsperioden må skje til fots, eller med helikopter. Atkomst til inntak, dam og bekkeinntak i driftsfasen må skje til fots eller med helikopter eller scooter via andre omveier. Eksisterende tråkk kan utbedres og sikres noe.

I anleggsfasen forutsettes det benyttet vinterføre for å frakte materiell og utstyr til inntaksområdet. Mellom inntaksdam og inntak kjøres maskiner på snø, nakent fjell eller i damområdet, slik at det ikke blir kjørespor i øvrig terreng. For enkelte transporter kan benyttes helikopter.

Veier – alternativ 2

Utover tilkomst til kraftstasjonen som er lik for alternativene, vil det bli behov for bygging av ca. 200 m vei for å komme fram til påhugget for den øverste tunnelen.

Massetak og deponi

Det vil ikke være aktuelt med massetak for prosjektet. Noe masse kan bli nødvendig til inntaksdammen i Forranestjernet ved alternativ 1, men dette tenkes tatt fra området som demmes ned og der rørgaten må graves ned. Noe overskuddsmasse kan muligens tilkomme i forbindelse med grøftene, og dette vil tilbakefylles i de områdene hvor rørgaten graves ned, eller vil brukes til veibygging i den grad massene er egnet. Det er forutsatt at tilbakefylling langs røret vil gjøres med utsorterte grusmasser.

Det vil bli noe overskuddsmasse som følge av tunnelboring i alternativ 2. Forholdet er ikke gjort nærmere rede for av søker.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 16,7 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,50 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,5 %. Det er ikke bre i nedbørfeltet. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende høst-, og vårflokker. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 156 og 22 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 40 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,19 m³/s og minste slukeevne 0,12 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 40 l/s hele året. Ifølge søknaden vil 64 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Larsbergelva kraftverk til ca. 8,4 GWh fordelt på 1 GWh vinterproduksjon og 7,4 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 28,2 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,36 kr/kWh. For alternativ 2 er det beregnet en utbyggingspris på 4,4 kr/kWh. Prisnivået som er lagt til grunn er pr. 01.01.2007.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Søker oppgir at det vil være et arealbehov i anleggsfasen på 27 daa. Når anlegget står ferdig vil dette arealet økes til 86 daa pga. størrelsen på inntaksmagasinet.

Fjellkraft har inngått avtale med grunneierne om deltakelse i prosjektet. Det er uttrykt eksplisitt i søknaden at prosjektet ikke forutsetter ekspropriasjon.

Det har framkommet gjennom søknadsbehandlingen at det er uklarhet omkring eiendomsforholdene i øvre del av prosjektområdet.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I gjeldende kommuneplan ligger tiltaksområdet i et LNF-område (Landbruks-, natur- og friluftsområde). Opptil 300 moh. er området markert som LNF-f, dvs. "viktig friluftsområde".

I kommuneplanen står det følgende om områder i sjø og vassdrag, der kraftstasjonen vil bli plassert: "Det er forbudt å føre opp spredt bolig-, ervervs- eller fritidsbebyggelse langs vassdrag inntil 50 meter fra strandlinjen (målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand) før området inngår i reguleringsplan (§ 20-4,2. ledd pkt a)."

I henhold til høringsutkastet til ny kommuneplan for perioden 2007-2019, ligger tiltaksområdet i et vanlig LNF-område (altså ikke med vekt på friluftsliv) der spredt utbygging ikke er tillatt. I disse områdene er det ikke tillatt med bygge- og anleggsvirksomhet utover det som har direkte tilknytning til stedbunden næring. Eiendommen til Statens vegvesen, med skjæringer og fyllinger i forbindelse med E6, er tegnet inn som område for samferdsel. Grøften med rørgate og kabel vil krysse dette området.

På østsiden av E6 ved Forraneset vil grøften med rørledning og kabel gå gjennom et område regulert til hyttefelt. Hyttene er foreløpig ikke ført opp i dette området. I sør grenser reguleringsområdet til et eksisterende hyttefelt. Rørgaten vil tilpasses topografien, og trolig følge nordsiden av eiendomsgrensen, og således gå mellom det eksisterende hyttefeltet og de planlagte hyttene. Nedenfor kryssing av E6, vil rørgaten følge atkomstveien til kraftstasjonen gjennom en del av 100-metersbeltet langs sjøen, der forbudet mot bygging og fradeling vil praktiseres svært strengt.

Kraftstasjonen er planlagt på vestsiden av E6. Dette området ligger i den samme delen av 100-metersbeltet som beskrevet ovenfor.

Anleggs- og tilsynsvei vil i nedre del kunne sammenfalle med en eventuell vei gjennom det fremtidige hyttefeltet. Det er ikke merket av noen vei i den gjeldende reguleringsplanen. Utenfor hyttefeltet vil anleggsveien gå gjennom et LNF-område, der bygge- og anleggsvirksomhet ikke er tillatt, utover det som har direkte tilknytning til stedbunden næring.

Det er ikke gjort rede for hvordan alternativ 2 forholder seg til kommuneplanen eller andre kommunale planer i området.

En ev. utbygging i strid med gjeldende planer etter plan- og bygningsloven vil kreve dispensasjon fra plan.

Samlet plan (SP)

Larsbergelva er ikke behandlet i Samlet plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Bygging av Larsbergelva kraftverk slik det er planlagt etter alternativ 1, vil medføre en meters regulering av inntaksmagasinet og endringer i hydrologiske forhold i de nedenforliggende bekkestreknings. Dette vil føre til noe bortfall av inngrepsfrie naturområder, samt endringer i gjenværende INON-områder.

Endringer i arealinndeling vil bli som følger:

- bortfall av sone 2: 2,77 km²
- endring fra sone 1 til sone 2: 4,09 km²
- endring fra villmarkspreget område til sone 2: 1,87 km²

I alternativ 2 er inntaket trukket noe høyere opp, og følgelig vil endringene i INON bli noe større enn anført over, samtidig som de synlige inngrepene vil bli mindre.

Nasjonale laksevassdrag

Larsbergelva er ikke nasjonalt laksevassdrag, og Storfjorden som den renner ut i er ikke nasjonal laksefjord.

Andre verneområder

En utbygging av Larsbergelva vil ikke berøre andre verneområder.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Storfjord kommune har vedtatt en kommunedelplan for små kraftverk. Kommunen selv omtaler denne som et mulighetsdokument. En utbygging av Larsbergelva er vurdert som lite konfliktfylt og vil trolig være realiserbart forutsatt lønnsomhet.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemper

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 8,4 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.

Tiltaket vil bidra til å opprettholde lokalt næringsliv og bosetting, og kunne gi inntekter til Fjellkrafts eiere, grunneiere og kommunen.

Ulemper

En utbygging vil medføre redusert vannføring i Larsbergelva, bl.a. i to fosser som har betydning som landskapselement.

Utbygging vil føre til inngrep i viktige områder for reindrifta.

En utbygging vil få konsekvenser for biologisk mangfold.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Med en slukeevne tilsvarende 240 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 40 l/s hele året, vil dette gi en restvannføring på 170 l/s rett nedstrøms inntaket i Innerlarsbergelva som et gjennomsnitt over året. Restvannføringen nedenfor inntakene i Ytterlarsbergelva vil utgjøre ca. 26 % av midlere vannføring, mens restvannføringen i Innerlarsbergelva vil utgjøre ca. 36 % av midlere vannføring. Det meste av dette vil komme i flomperioder. Nedenfor inntakene i Ytterlarsbergelva vil bekkeløpene bli tørrlagte i 8 måneder høst og vinter. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. I vinterhalvåret vil vannføringen ofte være under summen av minste slukeevne og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt øke restvannføringen til ca. 40 % av middelvannføringen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Naturens mangfold

Det er NVEs vurdering for dette tema at en ev. utbygging av Larsbergelva i størst grad vil kunne berøre verdier av terrestrisk karakter, og fuglelivet i særdeleshet. Inntaket er planlagt ved oppdemming av Forranestjern, og området er å betrakte som et våtmarksområde. Det er registrert bl.a. hettemåke (nær truet) som sannsynligvis hekker i området. I tillegg er det registrert rovfugler i nærområdet som kan bli forstyrret av en ev. utbygging. Det er ikke foretatt en ny vurdering av arts mangfoldet etter at rødlisten ble revidert i 2010.

Høringsrunden avdekket at det var en del forhold som var mangelfullt gjort rede for i søknaden, og på dette grunnlag ba NVE i brev datert 21.11.2008 søker bl.a. om å gjøre rede for en mulig alternativ plassering av inntaket enn i Forranestjernet, samtidig som ev. konsekvenser på fuglelivet av det planlagte inntaket ble gjort bedre rede for. Sistnevnte er ikke imøtekommet av søker, men det er presentert en alternativ løsning for inntak og vannvei. I alternativ 2 er inntaket planlagt etablert i en bekkeløft på ca. kote 400, men det er ikke foretatt en kartlegging av biologisk mangfold eller andre forhold i denne forbindelse.

Det synes å være enighet om at Larsbergelva i liten grad har verdier knyttet til fisk. Imidlertid har fylkesmannen pekt på at fisketomme tjern kan ha interessante forekomster av andre ferskvannsorganismer, og at dette ikke er tilfredsstillende kartlagt. NVE har ikke funnet det nødvendig å be om tilleggsundersøkelse av dette forholdet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Larsbergelva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser samt NVEs egne

erfaringer. Tilleggsopplysninger har i liten grad bidratt til ytterligere opplysning av saken. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 04.11.2013. Etter NVEs vurdering er det ikke innhentet tilstrekkelig informasjon om prosjektets virkninger på det biologiske mangfoldet, og særlig gjelder dette alternativ 2. Samlet sett mener NVE at det likevel er et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne fatte vedtak i saken.

Ifølge biomangfoldrapporten er det ikke identifisert spesielle naturtyper i prosjektets influensområder. Imidlertid er det planlagte inntaksområdet et våtmarksområde som har verdi for våtmarkstilknyttede fuglearter, også rødlistede rovfuglarter som hekker i området. NVE har bedt om et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne ta stilling til søknaden. Dette er ikke imøtekommet av søker. Etter NVEs vurdering er det relevant å legge vekt på naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet i denne forbindelse. Det er indikasjoner på at influensområdet kan ha større verdi, og at konsekvensene av en ev. utbygging kan være større enn hva som framkommer av søknaden, og søker har ikke imøtekommet NVEs anmodning om en bedre kartlegging av mulige konsekvenser av en ev. utbygging. Det er heller ikke gjort rede for biologisk mangfold og ev. konsekvenser knyttet til alternativ inntaksplassering på ca. kote 400 (alternativ 2).

Lenger bak i er det gjort rede for forholdet til samlet belastning. I forhold til naturmangfoldloven § 10 legger NVE til grunn at Larsbergelva kraftverk ikke vil ha virkninger på det biologiske mangfoldet utover influensområdet. For alternativ 1 mener NVE det er uheldig at søker ikke har imøtekommet anmodninger om bedre kunnskapsgrunnlag. Vi mener likevel at det kan være akseptabelt å treffe vedtak i saken for dette alternativet ut fra den informasjonen som foreligger. For alternativ 2 er kunnskapsgrunnlaget etter vårt syn for svakt til at det kan gis konsesjon.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Reindrift og samiske interesser

Reinbeitedistriktet Helligskogen har kort gitt uttrykk for at en ev. utbygging av Larsbergelva vil berører reindriftsområder som brukes til vårbeite og kalvingsland, og til vinterbeite når andre vintebeteområder er utilgjengelige. Reindriftforvaltningen i Troms peker på at erfaringen med småkraftverk i reindriftsområder foreløpig er mangelfulle, men peker på at det kan bli bygd mange i løpet av få år. Det er særlig to forhold som blir påpekt som utfordrende fra reindriftsforvaltningens side; etableringen av anleggsveier vil føre til større ferdsel inn i områder som er viktige for reindrifta, og dette kan få store konsekvenser for hvordan rein utnytter arealene. Det andre forholdet er at en bit for bit-utbygging av småkraftverk samlet sett kan få store konsekvenser, og at det burde foreligge en plan der en foretok en samlet vurdering av konsekvensene, også for reindriftsnæringa. Reindriftsforvaltningen går imot en utbygging av Larsbergelva kraftverk, bl.a. pga. motstand fra reinbeitedistriktet og fordi en utbygging vil skje i et vårbeiteområde/kalvingsland som er sårbart forstyrrelser.

Advokat Geir Haugen har gitt en uttalelse på vegne av Helligskogen reinbeitedistrikt, og påpeker de samme forhold som nevnt i avsnittet over. I tillegg vises det til FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966 art. 27, som er tatt inn i norsk rett gjennom menneskerettsloven av 1999. Haugen peker på at det må gjennomføres en konsekvensutredning om hvorvidt en utbygging vil bidra til at terskelen for folkerettens urfolksvern blir overskredet. Det gis konkrete råd om hvem som kan gjennomføre slike analyser.

NVE konstaterer at influensområdet til Larsbergelva kraftverk vil berøre arealer som har en viktig funksjon for reindrifta i Helligskogen reinbeitedistrikt. Søker er av den oppfatning at utbyggingen ikke vil føre til endret bruk av området, men det reises ikke tvil om den faktiske bruken av området.

Det går fram av søknaden at det vil bli neddemmet ca. 70 dekar i forbindelse med etableringen av inntaket. NVE har overfor søker pekt på at det ut fra kartframstillingen kan synes som at dette arealet er underestimert, uten at dette er kommentert nærmere av søker. NVE er av den oppfatning at det er betydelige arealer som blir neddemmet sett i lys av at det er et småkraftverk. Forholdet er ikke påpekt spesielt av reindriftsinteressene, men NVE mener likevel at problemstillingen er relevant for konsesjonsspørsmålet, all den tid det gjelder et område som er påpekt som viktig for reindrifta.

NVE mener at søkers kommentar i liten grad tar merknadene til reindriftsinteressene på alvor. Det er NVEs vurdering at både etablering av anleggsvei opp til inntaksområdet og etableringen av et i denne sammenheng større inntaksområde er momenter som tilsier varsomhet i forhold til reindriftsinteressene. Det er særlig grunn til å vektlegge at området er viktig i reinens årssyklus, med vekt på at området også er kalvingsland. NVE mener at det foreligger tilstrekkelig opplysninger om mulige konsekvenser for reindriftsinteressene til å fatte vedtak i saken.

Søker har ikke gjort vurderinger av mulige konsekvenser for reindriftsinteressene for alternativ 2. NVE registrerer at etablering av anleggsvei vil ha et mindre omfang enn for alternativ 1.

Landskap og INON

Det framgår av søknaden at området både ved kraftstasjonen (Forraneset) og i fjellområdet har middels landskapsverdi, mens konsekvensen av en ev. utbygging blir middels negativ for Forraneset og middels til stor negativ for fjellområdet. Særlig overføringene fra Ytterlarsbergelva, inntaksdammen og øvre deler av rørtraseen ligger til grunn for vurderingen av konsekvensene for fjellområdet.

Innerlarsbergelva danner to fosser på utbyggingsstrekningen. Begge er godt synlige, bl.a. fra E6. Den øverste fossen er om lag 50 m høy, mens den nederste er 2-3 m høy. Ytterlarsbergelvas løp er lite synlig på avstand.

En ev. utbygging av Larsbergelva kraftverk vil redusere villmarkspregede arealer mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep med nær 2 km². I dette fjellområdet utgjør denne arealkategorien kun 3 km², og blir omtrent borte. Nær 3 km² sone 2 bortfaller, mens om lag 4 km² sone 1 endres til sone 2.

NVE er av den oppfatning at en ev. utbygging av Larsbergelva kraftverk etter alternativ 1 vil ha landskapsmessige konsekvenser. Inntaksdam og overføringene fra Ytterlarsbergelva vil være godt synlige i terrenget. Landskapet er relativt åpent med lavtvoksende bjørkeskog på grensen til høyfjellet. Inngrepene i dette området vil med tiden gro igjen, men på denne høyden over havet på denne breddegraden vil dette ta tid. NVE legger også til grunn at en utbygging etter de foreliggende planene vil redusere landskapsvirkningene av de to fossene i Innerlarsbergelva, særlig i perioder med mellomstor vannføring i mai-juni og august-september.

Terrenginngrepene blir mindre ved en utbygging etter alternativ 2. Overføringen av Ytterlarsbergelva utgår. Samtidig legges inntaket noe høyere i terrenget. NVE kan ikke foreta en vurdering av konsekvensene av alternativ inntaksplassering da dette ikke er beskrevet eller synliggjort av søker.

Det påpekes, særlig av Ishavskystens Friluftsråd, at en utbygging av Larsbergelva også må sees i sammenheng med øvrige utbyggingsplaner i området. Når det gjelder vurdering av samlet belastning for landskap, vises det til drøftingen av dette under.

Brukerinteresser

Som for landskap, er brukerinteressene knyttet til to separate områder: Området ved fjorden/Forraneset, og fjellområdet. Fjellområdet omtales som et fint område for fotturer, men er ifølge søknaden lite brukt. Det er ingen opparbeidede stier i området. Situasjonen for brukerinteressene er trolig i endring: Ved etablering av hyttefelt i nærområdet, er det grunn til å tro at bruken av fjellområdene har økt eller vil øke. Det foreligger ingen konkret informasjon om dette, men Hans Pedersen har i sin uttalelse pekt på at både rekreasjon og høsting er vanlig i området. Søker har i sin kommentar til høringsuttalelsene pekt på at en må anta at etableringen av hyttefelt fører til økt bruk.

Det framgår av søknaden at områdene ved fjorden i influensområdet er hyppigere brukt, og særlig i forbindelse med fiske i fjorden. Kommunen har bl.a. pga. dette forholdet påpekt at det ville være en fordel for opplevelsen av elva ved fjorden og E6 om kraftstasjonen ble plassert på oversiden av E6.

NVE registrerer at restvannføringene i elvene blir svært lav i august og september, som er viktige måneder for friluftslivet i området.

NVE er av den oppfatning at det må legges noe vekt på brukerinteressene i vurderingen av konsesjonsspørsmålet, men at dette isolert sett ikke er avgjørende for konklusjonen.

Rettighetsforhold

Det synes å være uklarhet og noe uenighet om rettighetsforholdene til fallet i øvre del av utbyggingsområdet. Dette er bl.a. formidlet av Per Skogvang. På oppdrag fra søker har DEKAR AS gjort rede for fallrettighetene basert på skriftlige kilder og kart. Skogvangs brev er skrevet etter DEKARs gjennomgang. I sitt tilsvarende til Skogvang, skriver søker følgende:

”Etter dette kan vi konkludere med at det er nokså sikkert at verken fellesområdet, eller den ferdelte parsell oppe på fjellet, berøres av kraftutbyggingen. Imidlertid er det kun domstolene som med bindende virkning kan avgjøre og fastslå dette.”

Etter dette har søker i e-post til NVE formidlet at de ikke vil bringe rettighetsspørsmålet inn for domstolene før NVE har avsluttet sin konsesjonsbehandling.

NVE vil påpeke at DEKARs notat tar utgangspunkt i et inntak på ca. kote 350, og at det dermed ikke er foretatt en vurdering av rettighetsforholdene for inntaksområdene verken for alternativ 1 eller alternativ 2.

Søker har ikke søkt om samtykke til oreigning, og har forutsatt at en ev. utbygging bare vil finne sted dersom de har de nødvendige rettighetene. NVE legger til grunn at rettighetsspørsmålene er av privatrettslig karakter, og at det er søkers ansvar å avklare rettighetsforholdene ved en ev. konsesjon.

Samlet belastning

Gjennom konsesjonsbehandlingen vurderer NVE også den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Det kommer klart fram i forarbeidene til vannressursloven (Ot.prp. nr. 39, 1998-99, s. 105) og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (2007) at dette temaet skal vies oppmerksomhet. I tillegg påhviler det NVE som konsesjonsmyndighet å vurdere samlet belastning etter § 10 i naturmangfoldloven. Selv om hvert enkelt utbyggingsprosjekt i mange tilfeller kan ha relativt små eller begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede konsekvensene av flere prosjekter innen samme område få store og utilsiktede konsekvenser. Metoder for vurdering av sumvirkninger av flere tiltak innen et avgrenset område er svakt utviklet. Ved vurdering av de enkeltvis prosjektene vil NVE likevel se disse i

sammenheng. Det er ikke utarbeidet regional plan for småkraft i Troms, men OEDs retningslinjer ligger likevel til grunn for NVEs behandling av småkraftsøknader.

Ishavskystens Friluftsråd har gitt en fyldig uttalelse som vektlegger at søknadene i Storfjord kommune må vurderes samlet, og viser til at de planlagte småkraftprosjektene vil ha betydelig konsekvens for en rekke tema, og at det mangler en samlet konsekvensvurdering. NVE finner det vanskelig å forholde seg til uttalelsen, da denne i liten grad er konkretisert. Det er ikke påpekt forhold som er knyttet til Larsbergelva spesielt.

Storfjord kommune har et stort potensial for småkraftverk og har laget en tematisk kommunedelplan der 33 prosjekter med en samlet produksjon på 385 GWh er verdi- og konsekvensvurdert og deretter kategorisert etter miljøkonfliktgrad. I forbindelse med småkraftplanen ble det gjort en kort delutredning for reiseliv, friluftsliv og landskap og vurdert samfunnsmessige virkninger i kommunen.

Etter vårt syn har konsesjonsbehandlingen av småkraftverk så langt tatt hensyn til sårbare fjord- og høyfjellslandskap i Storfjord, delvis ved en justering av prosjektene. Det er NVEs vurdering at synlige/eksponerte elvestrekninger i stor grad fortsatt har naturlig vannføring. NVE mener at Larsbergelva med sine to fosser har synlige landskapskvaliteter, og at dette har relevans for opplevelsen av fjordlandskapet i Storfjorden. Forholdet tilsier varsomhet i forhold til å gi tillatelse til tiltaket dersom en ev. utbygging får store konsekvenser for naturlig vannføring. Vilkår til en ev. tillatelse vil til en viss grad kunne bidra til å redusere konflikten for dette tema.

NVE registrerer at Helligskogen reinbeitedistrikt er under sterkt press fra kraftutbygging med mange nye småkraftverk, planer for opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg i Skibotndalen og bygging av ny 420-kV-linje Balsfjord-Hammerfest. NVE holdt møte i Kautokeino 03.03.2009 med representanter fra flere reinbeitedistrikter, bl.a. Helligskogen, der flere søknader om bygging av småkraftverk ble presentert og kommentert.

Erfaringer fra andre reinbeitedistrikt er at utbygging av infrastruktur i lavereliggende, tidligere beiteområder de siste tiårene har resultert i at fjellpartiene er blitt stadig viktigere som beiteområder der reinen kan oppholde seg uforstyrret. De ytre perifere delene av reinbeitedistriktet kan i framtiden også få langt større betydning for reindrifta enn geografisk beliggenhet skulle tilsi. Utbygging med nye, permanente veier, og særlig opp på fjellet med økt trafikk og forstyrrelser, kan ha betydelige negative effekter for reinens bruk av området.

NVE har tidligere behandlet flere søknader og gitt konsesjoner til bygging av kraftverk i reinbeiteområder, og er derfor godt kjent med reindriftsfaglige problemstillinger ved nye inngrep. Slik vi ser det kan hvert enkelt småkraftverk i seg selv ha marginale virkninger i tiltaksområdet. Det vil bli noen forstyrrelser i anleggsfasen slik at reinen kan unngå området, men dette er forhold som kan avbøtes dersom det er god dialog mellom utbygger og reindriftnæringen slik at anleggsperioden kan tilpasses reindriftras behov. Et ev. økonomisk tap eller utgifter reindriftnæringa får som direkte følge av anleggsarbeidet kan søkes erstattet gjennom en privatrettslig overenskomst. Reinbeitedistriktets bruk av areal har for øvrig et ekspropriasjonsrettslig vern, og inngripen i slike arealer vil kreve at det oppnås avtale, eller at det eventuelt gis samtykke til ekspropriasjon av rettigheter etter søknad.

En ev. utbygging av Larsbergelva vil innebære at det gjøres inngrep i et område som for Helligskogen reinbeitedistrikt har stor betydning, både som kalvingsområde og som vinterbeiteområde i kritiske perioder. NVE mener at en realisering av utbyggingsplanene etter alternativ 1 vil kunne påvirke reinens bruk av arealene på en slik måte at arealene delvis vil kunne miste sin funksjon. Det foreligger ikke opplysninger som gir grunnlag for en tilsvarende vurdering av alternativ 2.

INON er en indikator på arealers inngrepsfrihet uttrykt som avstand fra nærmere definerte inngrepstyper. I fjellområdet mellom Storfjorden og Manndalen er det et areal på 3 km² som er definert som villmarksområde, dvs. som ligger mer enn 5 km fra et tyngre teknisk inngrep. En ev. utbygging etter omsøkt plan vil redusere dette ytterligere. NVE vurderer ikke denne reduksjonen som avgjørende for konsesjonsspørsmålet i seg selv, men mener at det sammenholdt med den betydningen området har for reindrifta, tilsier at forholdet vektlegges. Dette er i samsvar med hvordan problemstillingen er omtalt i OEDs retningslinjer, der det fremgår at INON skal vektlegges sterkere i områder der det er lite gjenværende INON, og at problemstillingen er viktigere der det også er andre hensyn som tilsier at inngrepsfrihet bør vektlegges.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Larsbergelva kraftverk vil gi 8,4 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Larsbergelva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Mer om kunnskapsgrunnlaget

Som det framgår av drøftingen over, har det vist seg etter høringsrunden at søknaden er mangelfull på noen områder. NVE ba derfor i brev datert 21.11.2008 søker om tilleggsinformasjon om flere forhold. Dette gjaldt både det opprinnelige, omsøkte alternativet, i tillegg til at det ble lagt fram alternative løsninger for inntak og vannvei på anmodning fra NVE. NVE har på nytt bedt søker om å supplere faktagrunnlaget for begge alternativene, noe som ikke er imøtekommet innen fristen 31. januar 2014.

Det er NVEs vurdering at søker ikke har fått gjennomført en faglig vurdering av alternativ 2 som tilsier at konsekvensene kan fastslås å være mindre enn hva som er presentert i den opprinnelige søknaden. NVE forholder seg til det framlagte faktagrunnlag, og høringspartenes vurdering av dette.

NVE har i e-post den 13.02.2012 også påpekt at de opplysningene som framgår om inntaksplassering i forhold til eiendomsforholdene ikke er konsistente, og at kartgrunnlaget over kote 370 ikke er godt, men uten at vi har mottatt en tilfredsstillende redegjørelse for forholdet. Dette er likevel ikke til hinder for at vi kan fatte vedtak i saken.

Oppsummering

Fjellkraft AS er søker og vil med en utbygging etter foreliggende planer kunne etablere et småkraftverk med en årlig produksjon på ca. 8,4 GWh.

Storfjord kommune er positiv til bygging av Larsbergelva kraftverk. Fylkesmannen i Troms peker på negative konsekvenser av en utbygging, og mener søknaden ikke i tilstrekkelig grad gjør rede for verdier i området, og hvilke konsekvenser en utbygging kan få. Reindriftsforvaltningen og reinbeitedistriktet går imot en utbygging. Ishavskystens Friluftsråd har generelle merknader og etterlyser en samlet vurdering av utbygging av småkraft i Storfjord kommune for en rekke forhold, men uten at det er gitt konkrete vurderinger som gjelder Larsbergelva.

NVE har bedt om tilleggopplysninger fra søker, men har ikke mottatt tilfredsstillende tilbakemelding på en del forhold, bl.a. når det gjelder vurdering av konsekvenser både for alternativ 1 og alternativ 2.

I en totalvurdering av det omsøkte prosjektet legger NVE vekt på at en utbygging av Larsbergelva vil ha uheldige konsekvenser for reindrift pga. inngrep og forstyrrelser i et vårbeiteområde/kalvingsland. En utbygging vil også redusere landskapsverdier i området, bl.a. knyttet til fosser. Vurderingene

gjelder både ved en isolert vurdering av søknaden, men også i forhold til samlet belastning på reindrift og landskap i en større sammenheng. For alternativ 2 foreligger det ikke tilstrekkelig med opplysninger til at NVE kan fatte positivt vedtak.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Larsbergelva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.